

LETO XXIII. Štev. 14

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1944 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK — OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

CU EN LAJ OB ZAKLJUČKU OBISKA NA POLJSKEM

Kitajska podpira napore Poljske da krene po svoji poti v izgradnji socializma

Obsodba Eisenhowerjeve doktrine na Bližnjem vzhodu

Varšava, 16. jan. (Tanjug). V skupni deklaraciji vladnih delegacij LR Poljske in LR Kitajske, ki je bila objavljena davi ob zaključku kitajskega obiska na Poljskem, je poudarjeno, da so potekali razgovori v prijateljskem in pristranskem duhu, v duhu medsebojnega razumevanja in bratske enotnosti. Med razgovori so na široko izmenjali poglede o nadaljnjem razvoju in krepitvi stikov med Poljsko in Kitajsko kakor tudi o krepitvi solidarnosti vseh socialističnih dežel. Proučili so tudi glavna vprašanja sedanjega mednarodnega položaja in v vrsti vprašanj dosegli popolno soglasje.

Obe deželi pozdravljata sleherni predlog in pobudo za zmanjšanje napetosti in mednarodnem položaju, za opustitev hladne vojne in poravnava mednarodnih sporov s pogajanjimi, da si zahodne države, čeprav v več deželah Zahodne Evrope naraščajo odpor proti politiki vojaških blokov, prizadevajo, da bi z atomskim orožjem oborožile v Atlantski zvezi vključene dežele, vstevši Zahodno Nemčijo.

Ču En Laj v Budimpešti

Budimpešta, 16. jan. (Reuter). Kitajski ministrski predsednik Ču En Laj je prišel danes z letalom iz Varšave v Budimpešto na uradni obisk. Na budimpeštanskem letališču ga je sprejel predsednik madžarske vlade János Kádár s člani vlade.

Kitajski ministrski predsednik in zunanji minister Ču En Laj

PRORAČUN ZDA ZA 1957/58

Ameriško oboroževanje

terja skoraj dve tretjini državnih dohodkov in bo letos doseglo drugi vrhunec po zadnji svetovni vojni

Washington, 16. jan. (Tanjug). Eisenhower je danes predložil Kongresu novi proračun za letos z dohodki v znesku 73,6 milijard in izdatki 71,8 milijard dolarjev. Proračun izdatkov je za 3 milijarde večji od lanskega, predvsem za vojaške potrebe, in se približuje povojnemu rekord iz časa korejske vojne.

Večina dohodkov bo vrgel davke na osebnih dohodek, ki znaša 53 odstotkov; tretjino bodo dobili od davka na dohodek družb, ostalo pa od davka na potrošnjo in od carin. Dohodnina zadene večino prebivalcev in vzame ljudem petino dohodkov. Država jemlje družbam polovico dobička, pusti pa jim na razpolago povprečno 20 milijard dolarjev.

Demonstracije v Barceloni

Barcelona, 16. jan. (Reuter). — Izvršni odbor univerze v Barceloni je sinoči sklenil do preklica ukiniti pouk na vseh oddelkih univerze kakor tudi na visoki medicinski šoli. Ta ukrep je povzročila upravičena bojazen, da bi nastali večji spopadi med faalangističnimi in ostalimi študenti sprico napetega položaja, ki je nastal po aretaciji študentov, ki so sodelovali na zadnjih protestnih demonstracijah. Veliko število Barceloncev, ki so se jim pridružili tudi študenti, se je te dni postavilo po robu nadaljnjemu omejevanju električne energije v Kataloniji, dejanski in globlji vzrok nemirov pa je po vsej priklji v težavnih življenjskih razmerah precejšnjega dela prebivalstva. Iz Madrida so prišli posebni policijski oddelki. Barcelonci izražajo svoje nezadovoljstvo tudi z bojkotiranjem tramvajskega prometa. Kljub pojavu posebnih policijskih enot se ta bojkot nadaljuje.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 17. januarja

Oblačno in predvsem v jugozahodni Sloveniji snežne padavine. Na Primorskem močna burja. Temperature med -3 in -8, v Primorju okoli 0 stopinj Celzija.

Stanje vremena. Nad Spanijo in Alpami se v višinah zadržuje hladni polarni zrak, v nižjih plasteh pa do tečaj, preko južne Italije na Balkan toplije in vlažne zračne mase. S tem v zvezi se depresija z jedrom nad Sicilijo močno poglablja, burja vzdolž naše jadranske obale pa se bo še okrepila.

Tako oživljajo militaristične sile Zahodne Nemčije, kar še bolj potrjuje agresivni značaj te zveze.

Kar se tiče anglo-francosko-izraelskega napada na Egipt, obe deželi menita, da je izraz kolonialne imperialistične politike, naperjene proti vsemu Bližnjemu in Srednjemu vzhodu. Obe vladi poudarjata, da narodi vsega sveta teže k miru in priporočata, naj bi vojne bloke zamenjali s sistemom kolektivne varnosti. Politiko hladne vojne je treba zamenjati z miroljubno koeksistenco in mednarodnim sodelovanjem, slovečim na načelih enakopravnosti

in medsebojnih koristi ne glede na razlike v družbenem in političnem sistemu posameznih držav. Deklaracija pozdravlja sovjetske predloge o razorožitvi.

Potem govori o stikih med socialističnimi deželami in pravi, da morajo sloneti na načelih proletarskega internacionalizma in na skupnih ideoloških ciljih. Skupna ideja socializma trdno veže ZSSR, Kitajsko, Poljsko in ostale socialistične dežele. Spričo tega obe vladi izjavljata, da morajo biti osnovna načela marksizma-leninizma uporabljena tako, da upoštevajo konkretne pogoje v posameznih deželah. Na koncu deklaracija poudarja pomen poljsko-kitajskih stikov in sodelovanja ne samo za obe deželi, marveč tudi za krepitev sodelovanja socialističnih dežel in miru na svetu. Deklaracijo sta podpisala oba predsednika vlad.

Po podpisu deklaracije se je Ču En Laj sestal z novinarji. Na sestanku je izrazil prepričanje, da bodo takšni stiki med državnimi in partijskimi voditelji, kakor je bilo to ob obisku kitajske delegacije na Poljskem, mnogo pripomogli k razširitvi in poglobitvi prijateljskega medobema deželama ter okrepili njuno sodelovanje.

Na vprašanje, kaj misli o položaju na Poljskem, se je skliceval na podpisano deklaracijo, v kateri je posebej tudi rečeno, da LR Kitajske pozdravlja pobudo ZDPP glede lastne poti v socializem in podpira napore poljskega naroda v tej smeri.

O mednarodnem položaju je prepričan, da so sile mira na vsem svetu močnejše od sil agresije in da je zato moč zmanjšati napetost in odvrniti nevarnost nove vojne. Čedalje več ljudi na svetu je za miroljubno koeksistenco.

Na vprašanje, kako presoja vlogo Poljske v boju za mir in za krepitev sil socializma, je odgovoril, da je ta vloga zelo velika. O sedanjem razvoju azijskih dežel je poudaril, da so njegovi vtisi o tem zelo ugodni. Narodi teh dežel teže za mirom in za prijeteljskim sodelovanjem z ostalim svetom.

Ču En Laj je tudi vprašali, kako je z njegovimi pogostimi sestanki z Nehrujem. Z njim, je dejal, dostikrat izmenja misli o vprašanjih, ki zanimajo obe deželi in miroljubne narode sploh. Na neko vprašanje o bivšem madžarskem ministrskem predsedniku Nagyju je odgovoril, da Nagy ni v Moskvi, marveč v Romuniji.

Ze sinoči je Ču En Laj govoril tudi na poslovilnem sprejemu, ki mu ga je priredil kitajski veleposlanik v Varšavi Vang Bing Nan, in je izjavil, da se je prepiral o velikem navdušenju, s katerim Poljaki podpirajo partijo in vlado v njuni naporih za izpolnitev sklepov osmega plenuma.

Wladislaw Gomulka pa je rekel, da je preokret na podlagi sklepov plenuma v smeri večje utrditve vezi z delavskim razredom in delovnimi množicami, okrepil partijo. Sklepi osmega

plenuma CK ZDPP so bili deležni razumevanja in podpore tudi pri drugih komunističnih partijah, predvsem KP Kitajske.

Predsednik vlade Cyrankiewicz je opozoril na to, da je Kitajska zdaj zelo dobro razumela tudi vse težave Poljske na njeni novi poti v socializem. Pri tem je poudaril pomen enotnosti vseh patriotskih ljudskih sil, ki je prišla do izraza prav v dneh pred volitvami.

General Burns je ponovno interveniral pri načelniku generalnega štaba izraelskih sil generalu Dajanu, da bi Izraelci pospešili svoj umik s Sinajskega polotoka

Nadaljnja nacionalizacija v Egiptu

Razen domačih so bile nacionalizirane tudi britanske in francoske banke ter zavarovalnice — Ostale pridejo na vrsto v petih letih — Nacionalizirali bodo tudi vsa večja trgovska podjetja

Kairo, 16. jan. — Egipt je nacionaliziral britanske in francoske banke ter zavarovalne družbe na svojem ozemlju. Zakon o nacionalizaciji je začel takoj veljati.

Vlada je sprejela štiri nove zakone, katerih namen je, uveljaviti socialno osnovo ustave. Prvi zakon se nanaša na organizacijo bank v Egiptu. Odslej bodo imele oblike anonimnih družb in bodo last skupnosti. Vse bančne posle bodo opravljali Egipčani. Podobni ukrepi bodo veljali tudi za podružnice tujih bank v Egiptu. Te podružnice bodo morale v petih letih spraviti svoje poslovanje v sklad z določbami novega zakona.

Z zakonom, ki spreminja položaj tujih zavarovalnih družb, je določeno, da bodo tudi te družbe v petih letih postale last Egipta. Za francoske in britanske zavarovalne družbe pa bo zakon začel takoj veljati. S posebnim zakonom je sprejela vlada enake predpise za vse trgovske družbe, ki poslujejo v Egiptu kot zastopstva tujih podjetij za uvoz in izvoz.

Sprejet je bil tudi zakon o ustanovitvi posebnega državnega organa za razvoj narodnega gospodarstva. Razpolagal naj bi z znatnimi finančnimi sredstvi, ki jih bo dobil v obliki posojil. Z

Francija in Britanija se upirata

Pariz, 16. jan. (Tanjug). Francosko zunanje ministrstvo je nočjo objavilo, da ne pripoznava nacionalizacije francoskih bank in zavarovalnic v Egiptu. Egipčanske oblasti naj bi s tem prekršile konvencijo iz leta 1949, ki ureja vprašanja zaščite ljudi in premoženja v vojno zapletenih strani. Egipčanski ukrep, da je še toliko bolj nezakonit, ker »Egipt

ni imel nobenega razloga, da razglaša vojno stanje». Zato bosta Francija in Velika Britanija napravili »odločne diplomatske korake s posredovanjem Svica».

Premoženje francoskih bank in zavarovalnic v Egiptu cenijo na okrog 400 milijard frankov, na štirikrat več od skupnega francoskega kapitala v bivši susedski držbi.

Britanska vlada je že zaprosila Svico, ki v Egiptu zastopa njene koristi, naj dožene resničnost poroči o zadnjih egipčanskih postopkih. Britanske in francoske banke naj bi baje prevzel novo ustanovljeni egipčanski ekonomski inštitut.

Tik pred prihodom jugoslovanskega odreda sta prišla v mesto general Burns in jugoslovan-

ski predstavnik v štabu varnostnih sil OZN polkovnik Radovan Vojvodić. V 75 dneh, t. j. v času, ko je bilo mesto pod izraelsko okupacijo, je bil El Ariš hudo razredan. Bolnišnica, železniška postaja in druga javna poslopja so uničena ali pa poškodovana. V El Arišu je tudi kakih 1200 Egipčanov, ki so jih izraelske oblasti izgnale iz Gaze in iz Rafe. Del jugoslovanskega odreda je včeraj nadaljeval prodiranje proti vzhodu, vzdolž prometnih zvez, ki peljejo od El Ariša proti Abu Ugeji in Gazi. Za dne so dospeli do črte, ki je okrog 25 km vzhodno od El Ariša. Zdaj je jugoslovanski odred kakih 30 km pred egipško-izraelsko demarkacijsko črto.

Še trideset kilometrov do egipško-izraelske demarkacijske črte

El Ariš, 16. jan. (Tanjug). Včeraj dopoldne je jugoslovanski odred v sestavi mednarodnih čet OZN vkorakal v El Ariš, največje mesto na Sinajskem polotoku, ki leži 155 km vzhodno od Sueškega prekopa. Enote OZN so prebivalci v El Arišu spontano in navdušeno sprejeli.

Tik pred prihodom jugoslovanskega odreda sta prišla v mesto general Burns in jugoslovan-

Sankcije proti Izraelu

če se brez oklevanja ne umakne z vsega egipškega ozemlja

New York, 16. jan. (AP). Skupina 27 afriško-azijskih dežel v OZN bo zahtevala, naj OZN odredi proti Izraelu ustrezne sankcije, ker se obotavlja umakniti svoje čete z vsega egipškega ozemlja. Predstavniki teh dežel so se danes sestali in podrobno obravnavali osnutek resolucije, ki jo nameravajo predložiti Generalni skupščini.

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld pa pripravlja pismeno poročilo za Generalno skupščino o položaju v zvezi z umikom izraelskih čet. Njegovo poročilo temelji na razgovoru z izraelskim

delegatom v OZN Abo Ebanom. Ta mu je zagotovil, da se bodo Izraelci umaknili s Sinajskega polotoka, pri tem pa ni povedal, ali se bodo umaknili tudi iz Gaze. Skupina afriško-azijskih dežel se zavzema za popolni umik izraelskih čet na staro demarkacijsko črto.

Član izraelske delegacije v OZN je sinoči izjavil, da se bodo Izraelci umaknili s Sinaja do 22. januarja. Izraelska vlada je pripravljena s predstavnikom OZN proučiti tudi vsa druga vprašanja, povezana s sedanjim položajem na Bližnjem vzhodu, predvsem vprašanje Gaze in pa nadzorstva nad Akabskim zalivom.

SPOPADI Z JEMENCI

Aden, 16. jan. (Reuter). V danes objavljenem uradnem poročilu je rečeno, da je sodeloval včeraj v boju proti jemenskim plemenom blizu Manave, znatraj Adenskega protektorata, britanska enota isahke pehote. Oporišča jemenskih plemen pa so bombardirala britanska reaktivna letala. Nedaleč od mesta Bejhana je bil včeraj odbit močan napad Jemencev.

Arturo Toscanini umrl

New York, 16. jan. (Tanjug). Tu je danes umrl v 89. letu starosti veliki italijanski dirigent Arturo Toscanini. Bolehal je od Novega leta, ko ga je zadela kap.

Izraelski rušilec pred Ejlatom na gornjem koncu Akabskega zaliva, iz katerega se Izraelci enako kakor iz Gaze nočejo umakniti

ZDA v načelu za zahodnoevropski trg in sodelovanje z Zahodno Evropo v njegovem okviru

Washington, 16. jan. (USIS). Zunanje ministrstvo je objavilo poročilo o politiki ZDA do zahodnoevropskega skupnega trga. Stališče ZDA je odvisno od tradicionalne politike, od podpore vseh akcij za nadaljnjo krepitev politične in gospodarske moči ter enotnosti Zahodne Evrope v okviru širše atlantske skupnosti ter od vidnosti politiki, ki nasprotuje diskriminatornim ukrepom.

Podrobnosti pogodbe o skupnem trgu proučujejo zdaj na pogajanjih v Bruslju, na katerih sodelujejo Belgija, Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Luksemburška in Nizozemska. Vlade teh

dežel poudarjajo, naj bi skupni trg zagotovil razširitev trgovine med njimi in z drugimi deželami. Skupni zahodnoevropski trg, je rečeno nadalje v poročilu, ki naj bi težil za tem ciljem, bi vlada ZDA v celoti podprla. To bo v skladu s podporo ZDA generalnemu sporazumu o tarifah in trgovini ter sporazumu o mednarodnem monetarnem fondu. Nekatere strani sporazuma o svobodnem trgu bodo za vlado ZDA posebno važne, zlasti glede izvora kmetijskih pridelkov, liberalizacije uvozne kontrole nad blagom z dolarskega področja in ukrepov, ki se nanašajo na mednarodno trgovino.

SESTANEK V ZVEZNI INDUSTRIJSKI ZBORNICI

Učinek predlaganih sprememb

v sistemu razdelitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij bodo analizirali

Beograd, 16. jan. (Tanjug). — Pod predsedstvom inž. Zvonka Morića je bil danes v Zvezni industrijski zbornici sestanek sekretarjev združenj industrijskih proizvajalcev in predstavnikov strokovnih sindikatov. Na njem so sklenili, da bodo do 25. januarja v nekaterih podjetjih analizirali učinek predlaganih sprememb v sistemu razdelitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij, potem pa bodo zbornice na podlagi teh ugotovitev določile svoje stališče.

Združenja bodo najmanj v treh svojih podjetjih preverila vpliv novega mehanizma razdelitve celotnega dohodka na sedanje cene in način njihovega formiranja. To vprašanje bodo proučili z več različnih strani. Analizirali ga bodo namreč v podjetjih, ki imajo monopolistični položaj na trgu, dalje v podjetjih, v katerih so določene najvišje cene proizvodov, in v podjetjih, katerih izdelke prodajajo po cenah, ki se svobodno formirajo na trgu. Analiza delovanja novega mehanizma naj bi zajela tudi podatke o možnosti znižanja cen v pogojih, ko trg zahteva, kakor tudi ukrepe, ki bi omogočili, da bi v takšnih primerih cene znižali.

Naloga predstavnikov industrije in sindikatov je tudi, da se prepričajo, ali je mogoče, da bi predlagani sistem sprožil težnjo po zmanjšanju proizvodnje, če bi z njenim zmanjšanjem ali s krčenjem proizvodnje nekaterih izdelkov dosegli ugodnejši odnos plač v dohodku. Proučili bodo tudi vprašanje, ali novi sistem razdelitve celotnega dohodka ne bo povzročil zastoja v izdelovanju novih industrijskih izdelkov, ker so dosedanje izkušnje pokazale, da v začetku izdelovanja nova proizvodnja ne prinese tudi ustreznega dobička. Analizirali bodo zlasti stopnjo uporabe predlaganega mehanizma razdelitve celotnega dohodka v rudarstvu glede na nekatere specifične potrebe rudnikov barvastih kovin.

V Zvezni industrijski zbornici poudarjajo, da je predlagani na-

Posvetovanje o šolanju kadrov v javni upravi

V Beogradu bo 28. t. m. posvetovanje o strokovnem izpolnjevanju uslužbenecv javne uprave. Na posvetovanju, ki ga organizira Jugoslovansko združenje za administrativne znanosti s podporo Zveznega izvršnega sveta, so povabili predstavnike Zvezne ljudske skupščine in republiških skupščin, izvršnih svetov, državnih sekretariatov, ljudskih odborov velikih mest, predstavnike političnih in družbenih organizacij ter pravnih fakultet iz vse države.

Zmerom državljan!

Obrtnikov je vedno manj, nekatere zoriti obrti pa sploh odmirajo. To ugotovljamo uradno in neuradno in se hkrati sprašujemo, kam bo ta proces pripeljal. Deloma lahko na to vprašanje odgovorimo že kar potrošniki, ki morajo zaradi pomanjkanja obrtnikov dlje čakati na obrtniške izdelke, jih drago plačevati, vsem ko nekatere usluge zmanjšujejo, ker ni takih delavcev. Socialistična obrt se premalo hitro razvija, premalo je delavcev, mojstrov, delavcev, premalo vajencev. Razen tega pa zasebni obrtniki tudi opuščajo svoje delavnice in odhajajo v industrijo. Zakaj odhajajo? Če gledamo realno, ugotovimo, da del obrtnikov, zlasti tistih, ki imajo monopolni položaj, zelo dobro zasluži, medtem ko del obrtnikov ne zmora določnih bremen, zaradi česar iščejo izhod drugod, odhajajo v podjetja. Na ta način izgubimo zdaj tega zdaj drugega obrtnika, stiska za usluge pa se peča. Bivši obrtnik je v podjetju poosem preskrbljen, družba troši zanj svoje sklade, v prostem času pa se šušmari. V tovarni po navadi ne pride o pošten nje obrtna peščina, ker največje dela na tekočem traku, zato se tudi ne utrudi toliko, kot če bi moral položiti v delo vse svoje znanje.

Pomanjkanje obrtnikov je odsev davčne politike ljudskih odborov. Le-ti hočejo od malega števila obrtnikov iztisniti velike davčne. Zaradi tega se usluge draže in se bodo dražile, če ne bodo ljudski odbori podili tako ekonomske politike, da se bo število socialističnih in sploh obrtnih podjetij pomnožilo. Pri tem pa ni nujno, da bi bila skupnost prikrajšana na dohodkih, saj tudi od večjega števila obrtnikov lahko dobimo iste dohodke. Obrtnike, ki ne izkoriščajo delovne sile, je treba ustrezno — pavalno — obdavčiti, pa bodo potrošniki lahko deležni več uslug in po nižjih cenah.

POSVETOVANJE O MEHANIZACIJI V KMETIJSTVU

Okoli 30.000 traktorjev

bi morali dati našemu kmetijstvu v prihodnjih štirih ali petih letih

Zagreb, 16. jan. (Tanjug). — Danes dopoldne se je začelo v Zagrebu drugo posvetovanje o mehanizaciji v kmetijstvu, ki ga je organizirala Zveza strojnih in elektrotehničnih inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Razen 328 strokovnjakov, ki se ukvarjajo s problemi kmetijstva, zlasti mehanizacije v njem, se udeležujejo posvetovanja tudi predstavniki oblasti in ustreznih organizacij ter predstavniki inženirskih organizacij iz Francije, Avstrije, Italije, Bolgarije, Zahodne Nemčije, Poljske, Romunije in Sovjetske zveze. Le-ti so sporočili delegatom pozdrave in želje svojih delegacij, da bi bilo delo posvetovanja uspešno.

Dopoldne so udeleženci posvetovanja poslušali pet referatov, ki v splošnih potezih obravnavajo pomen mehanizacije v kmetijstvu. Glavno vprašanje v referatu inž. Miluna Ivanovića se glasi: »Ali naj se odločimo za mehanizacijo kljub omejenim možnostim uporabe sprito velikega števila malih posestev?«

Jugoslavija je agrarno prenaseljena. Če pa bi imela tudi dvakrat več kmečkega prebivalstva, ne bi mogla z zaostaliimi sredstvi za proizvodnjo pravočasno opraviti vseh del v kmetijstvu in zagotoviti velikih donosov.

Generalni sekretar Zveze

strojnih in elektrotehničnih inženirjev in tehnikov inž. Milan Buja je v svojem referatu med drugim poudaril, da je domača industrija kmetijskih strojev zrasla v močno industrijsko panogo. Zdaj je izdelala letno 1250 traktorjev in kakih 11.500 ton drugih kmetijskih strojev. V sodelovanju s tujimi tovarnimi izdelajo domače tovarne izdelovalce nove izdelke. Ko je inž. Mauricije Gašić govoril o vlogi mehanizacije v krepitvi družbenih sil na vasi, je rekel, da bi morali za izpolnitev te naloge poprej urediti več tehničnih, gospodarskih in drugih vprašanj ter podrobneje obdelati oblike izkoriščanja strojev. Ker imamo premalo sredstev za proizvodnjo, se je močno razširil privatni zakup, ki zajema zdaj približno milijon hektarov orne zemlje.

Direktor Inštituta za mehanizacijo kmetijstva v Beogradu inž. Milan Vučo je poročal o znanstvenoraziskovalni dejavnosti na področju mehanizacije kmetijstva. Direktor zavoda za mehanizacijo kmetijstva Hrvatske inž. Nenad Dereta je med drugim rekel, da bi morali po približnih računih v prihodnjih štirih ali petih letih dati našemu kmetijstvu kakih 30.000 traktorjev. To je bil bržčas razlog, da smo začeli nekatere tipe traktorjev uvažati. Dereta je govoril tudi o možnosti domače proizvodnje kmetijskih strojev in rekel, da je od 57 podjetij za izdelovanje kmetijskega orodja samo osem razmeroma dobro opremljenih, samo šest pa specializiranih za to vrsto proizvodnje. Vsa ostala podjetja se ukvarjajo s tem poslom kampanjsko.

Popoldne so nadaljevali delo v komisijah. Posebno pozornost so posvetili prodaji in cenam kmetijskih strojev glede na to, ker je znašala lani vrednost zaloga industrijskih izdelkov blizu 450 milijonov, če ne računamo zaloga v trgovinskem omrežju. Vzrok pa niso cene, saj prodajajo sprito regresa vse kmetijske stroje približno za 40% ceneje. Za regrese je dala država v zadnjih treh letih kakih 14 milijard, pa vendar prodaja kmetijskih strojev ni v skladu s proizvodnjo.

Na dnevnem redu seje Univerzitetnega sveta bo danes še poročilo rektorja o obisku študentskih domov in menz, o volitvah predstavnikov študentov v univerzitetne in fakultetne organe in razprava o načrtu statuta Stalne konference univerz Jugoslavije.

Kako bo letos s turizmom v Sloveniji

Kakor vedo povedati predstavniki največjih gostinskih obratov, ki so bili na informativnem potovanju po evropskih deželah, so v tujni ugodno sprejeli objavljene cene gostinskih storitev v Sloveniji. Ta in pa prihodnji mesec bodo prišli v Slovenijo zastopniki tujih turističnih agencij, ki se bodo pogajali o prihodu tujih turistov. Tuj turisti se bodo mudili povprečno v Slovenskem Primorju in na Gorenjskem. »Putnik« v Ljubljani je že sklenil pogodbe o prihodu 150 skupin turistov iz Nemčije, Švedske, Švice in ZDA.

MEDNARODNI KONGRES ZA VOJNO MEDICINO

in farmacijo bo letos jeseni v Jugoslaviji

Beograd, 16. jan. (Tanjug). Pod pokroviteljstvom preds. republike Josipa Broza Tita bo od 20. septembra do 3. oktobra v Beogradu 15. mednarodni kongres za vojno medicino in farmacijo. Kot nadaljevanje dela kongresa bo 4. in 5. oktobra v Opatiji tudi zasedanje urada za vojno-medicinsko dokumentacijo.

Za 15. kongres se zelo zanimajo vseh deželah, članicah Mednarodnega odbora za vojno medicino in farmacijo, ki jih je kakih 60. Prijavilo so se še delegacije iz kakih 30 dežel, 10 prijav pa organizatorji še pričakujejo. Med drugimi so prijave sodelovanja delegacije Anglije, ZDA, Francije, Italije, ZSSR, Poljske, Grčije, Češke, slovaške, Zahodne Nemčije, Belgije, Holandske, Danske, Norveške, Šved-

ake, Finske, Romunije, Brazilije, Indonazije, Japonske in drugih dežel.

Na kongresu bodo obravnavali vrsto praktičnih strokovnih medicinskih problemov s področja vojne medicine in farmacije.

Na tem velikem mednarodnem zboru bodo strokovnjaki za vojno medicino in farmacijo obravnavali razna vprašanja s področja mednarodnega medicinskega prava oziroma znanstvenih konvencij. Kongres naj bi uredil nekatere vprašanja, za katera se naša država že več let bori na raznih mednarodnih forumih.

V okviru kongresa bo tudi sestanek ožjega kroga najuglednejših strokovnjakov, ki bodo teoretično razpravljali o umetni hipotermiji — znižanju telesne temperature pod normalno z umetnim snom ter o njeni klinični uporabi v vojni kirurgiji. Na tem sestanku bo sodeloval tudi naš znanstvenik prof. dr. Džaja, znan tudi v znanem svetu po svojih delih na področju umetne hipotermije.

Zadnje case je v Ljubljani nastal že nekaj lov za nakup stanovanj v starih privatnih hišah. Uživalci stanovanj so kar v strahu, ker dnevno menjavajo ključke stanovanj razni kupci. Vprašanje je, zakaj ti ljudje, ki imajo denar, ne zidajo novih stanovanj, da bi tako prispevali k povečanju stanovanjskega fonda. Ali se s tem ne pospešujejo težave pri reševanju raznih stanovanjskih vprašanj?

Značilno je, da so večkrat kupci stanovanj v starih privatnih hišah ljudje, ki imajo že svoje hiše. Ali ne bi bilo koristno, take kupce davčno znatno bolj obremeniti, pristojni pa naj bi se malo pozanimali, odkod takim kupcem denar.

To so aktualna vprašanja, o katerih bi tudi bilo vredno razmišljati, kritizirati in polemizirati. V. J.

Kulturne

VESTI

DR. ALEKSANDER BELIC — ČASTNI ČLAN POLJSKE AKADEMJE ZNANOSTI

Sinoči so v prostorih poljskega veleposlanstva v Beogradu slovesno izročili diplomu častnega člana Poljske akademije znanosti predsedniku Srbske akademije znanosti dr. Aleksandru Beliću. Častno diplomu je izročil akademiku Beliću poljski veleposlanik v Jugoslaviji g. Henrik Grohulski.

HRVATSKA GOSTA V JAKOPIČEVEM PAVILJONU

Včeraj ob šestih popoldne so v Jakopičevem paviljonu odprli razstavo dveh mladih hrvatskih likovnih umetnikov. V treh prostorih Jakopičevega paviljona sta razstavila svoja modernistično umetninska dela slikarja Ivo Dulčić in kipar Ivan Kozarić. Mlada umetnika sta dokončala svoj študij na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu, prvi leta 1946, drugi pa 1949. Ze doslej sta imela nekaj samostojnih razstav v Zagrebu in Beogradu, na Reki in v Dubrovniku. Razen tega je slikar Ivo Dulčić razstavljaj tudi na slikarskem bienalu v Aleksandriji.

Na otvoritvi, ki sta ji prisostvovala tudi oba umetnika, je prišlo dokajšnje število slovenskih likovnih delavcev in ljubiteljev umetnosti, navzoč pa je bil tudi predsednik OLO Ljubljana dr. Marijan Dermastia. Slikarja je s krajšim govorom predstavil in razstavo odprl tov. Zoran Kržišnik.

DESETLETNICA ZBORA DOMA JLA

Z včerajšnjim koncertom v Kolarčevi univerzi v Beogradu je zbor Doma JLA praznoval desetletnico svojega obstoja. Zbor je v svojem desetletnem obstoju priredil nad 720 koncertov v enotah JLA ter v raznih krajih Jugoslavije. Na svojem repertoarju ima zdaj blizu 150 kompozicij domačih in tujih avtorjev, med njimi devet oratorijev, štirinajst kantat in štiri opere. Letos bo zbor gostoval na Dubrovniških letnih igrah, v okviru daljše turneje pa bo obiskal tudi Slovenijo. Sinočnjemu koncertu je dirigiral Milan Bajšanski, na programu pa so bila dela naših sodobnih skladateljev.

ASKERCEVA RAZSTAVA V KRANJU

Ob stoletnici rojstva pesnika Antona Askercarja prireja Studijska knjižnica v Kranju v svojih prostorih posebno knjižno razstavo. V okusno prirejenem okolju so v prvi vitrini razporejena izvirna dela, ki jih je pesnik izdal v samostojnih knjigah. V drugi vitrini se vrstijo poznejše izdaje pesnikovih del, poleg njih so še dela drugih avtorjev, ki jih je uredil in izdal naš slavjenec. V tretji vitrini pa so prikazane študije o pesniku in nekaj pomembnejših prevodov v hrvaščino, srbsko, ruščino in nemščino. Razstavo prijetno poživlja okrašena jubilarčna slika, med tiskali pa ležijo manjše slike iz njegovega življenja in dela. Zanimanje zbujajo Smrekarjeve karikature. Pridejane sta še faksimile pesnikovega rokopisa in podpisa ter nekaj primerov uglasbenih pesmi. Med pesnikovimi izvirnimi deli manjka samo potopis Štirje izleti na Rusko. Med prevodi pogrešamo kak primer v angleškem, švedskem, češkem ali poljskem jeziku. Med nemškimi prevodi pa najdemo pesnitve »Die letzte Wacht«, ki je niti izčrpana Askercarjeva bibliografija ne navaja. Ta prevod balade Poslednja straža je napravil v obliki dramatične scene Rihard Batka in ga izdal v posebni brošuri v Pragi 1905.

PRVAK SOFIJSKE OPERE V SKOPLJU

Znani tenorist sofijske Opere Nikola Nikolov je nastopil v skopski Operi v Bizetovi operi »Carmen«. Skopska publika je odtičnega bolgarskega pevca navdušeno pozdravila.

Nikola Nikolov je prejel za svoje nastope že vrsto bolgarskih državnih nagrad, doživel pa je priznanje tudi v tujini. Razen v Sofiji je mnogo nastopal v mestih Sovjetske zveze, Poljske in Romunije. Po končani turneji v naši državi bo Nikolov odpotoval v Italijo.

MLADI BEOGRAJSKI VIOLINIST BO GOSTOVAL V VELIKI BRITANJI

Na povabilo Britanske imperiale koncertne agencije bo odpotoval v začetku marca v London mladi beograjski violinist Rajko Dojčinović, ki bo razen v angleškem glavnem mestu nastopil še v nekaterih drugih krajih. Rajko Dojčinović je že na svoji lanskaj turneji po Veliki Britaniji vzbudil pozornost z deli domačega komponista Josipa Slaven-skega.

RAZMIŠLJANJA — KRITIKA — POLEMKA

Prodaja in odpovedi stanovanj

V »Ljudski pravici« je bil dne 13. I. 1957 objavljen članek »Pravičnejša določitev najemnine«. Ta prispevek je vzbudil med ljudmi mnogo razprav. Zlasti so najemniki stanovanj toplo pozdravili misel o nekaterih subjektivnih principih, ki naj bi vplivali pri določevanju višine najemnine. V teh razpravah pa je bilo slišati tudi upravičene pripombe glede prodaje stanovanj, ki je zlasti v mestih postala marsikje zelo pereča. O tej temi smo dobili naslednji prispevek:

V smislu 60. člena točke 7 zvezne uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš imajo hišni sveti kot organ družbenega upravljanja pravico odpovedati stanovanjsko pogodbo, če se hoče zasebni lastnik ozir. solastnik hiše, ki ne stanuje v hiši, vseliti v določeno stanovanje svoje hiše. Pri tem po navadi nastanejo spori med hišnimi sveti in stanovanjsko upravo, ker so hišni sveti po navadi proti taki odpovedi in v največ primerih zagovarjajo uživalca stanovanja, saj se mu s takim postopkom krati pravica do stanovanja.

Se večji problemi kakor z izselitvijo uživalca v korist lastnika stanovanja, s katerim je uživalcu kratena pravica do stanovanja, pa nastanejo s tem, da je s prodajo stanovanja hiša pri-

krajšana na dohodkih in da je s tem ogroženo normalno upravljanje in vzdrževanje hiše. Ker so stanovanja v eni hiši last več lastnikov, je zgradba zelo prikrajšana na dohodkih — sredstvih za vzdrževanje, ker hišni lastniki ne plačujejo amortizacijskega sklada, ki je namenjen za velika popravila hiše.

Imamo primere, ko je hiša najela posojilo, ki ga odplačuje hišni svet iz sredstev najemnine hiše. Hišni lastnik med tem časom prodaja stanovanja, ne da bi hišni svet vedel ali dal privolitev. Hišnemu svetu je po eni strani še zmerom ostal dolg, ki ga je dolžan odplačevati, na drugi strani pa se bogati privatnik, hišnemu svetu pa se zmanjšujejo dohodki in ne more plačevati anuitet. Ali ne mečemo naravnost

krajšana na dohodkih in da je s tem ogroženo normalno upravljanje in vzdrževanje hiše. Ker so stanovanja v eni hiši last več lastnikov, je zgradba zelo prikrajšana na dohodkih — sredstvih za vzdrževanje, ker hišni lastniki ne plačujejo amortizacijskega sklada, ki je namenjen za velika popravila hiše.

FOSTER DULLES VZTRAJA

na blokovski opredelitvi Eisenhowerjevega načrta o ameriški politiki na Bližnjem vzhodu

Washington, 16. jan. (USIS). Ameriški zunanji minister Dulles je znova govoril na skupni seji zunanje-političnega Senata o novi politiki na Bližnjem vzhodu. Med drugim je rekel, da so se gledišča vlade o tej politiki izkristalizirala že lani v decembru, potem ko je izšlo do susedkega spopada. Ameriška vlada je menila, da dokler so se boji na

Organizacija redne vojske v Tuniziji

Pariz, 16. jan. (Tanjug). Vlada je objavila uredbi o enoletni obvezni vojaški službi. Vsi Tunizijci, stari nad 20 let, so vojaški obvezniki. Na tej osnovi namenjajo radikalno reorganizirati dosedanje najemniško vojsko.

Tuniska vlada je že lani zahtevala umik francoskih sil, v katerih je okrog 125.000 vojakov. Francoska vlada je doslej zavračala te zahteve, češ da Tunizija nima dovolj lastnih čet za obrambo svojega ozemlja.

Na meji Jemena

Pritožba Jemena na haško razsodišče, njegove obdolžitve proti Veliki Britaniji zaradi vojaških akcij iz Adena, dejstvo, da Velika Britanija ne prizna sklepa Jemena o odgovorni pogodbi iz leta 1934, nadaljevanje vojaških akcij na meji med arabskimi državami, vse to kaže, da so letinski spopadi hujši od prejšnjih. Obramba na jemenskih mejah traja že več let. Zadnja leta pa se je močno razširila, ker si ta država čedalje bolj prizadeva, da bi uveljavljala neodvisno politiko in delala za svoje koristi.

Težko je verjeti vestem, da gre pri sedanjih spopadih v glavnem za vdore jemenskih vojakov na tuje ozemlje. »Boj verjetno je, da so začeli, Angličani uporabljati sodobna vojaška sredstva, da bi si zagotovili kontrolo nad ozemljem, ki so ga jemenski živino-reličje nemoteno uporabljali, zdaj pa njihove črede bombardirajo iz reaktivnih letal. Na tem področju so namreč v zemlji bogati petrolejski vrelci. Zaradi nafte teče zdaj v Jemenu kri. Sovražnosti so se začele nekaj tednov po nesmiselnih vojni proti Egiptu.

Jemen je rečna država na jugu Arabskega polotoka, ki ima komaj nekaj nad tri milijone prebivalcev, večinoma nomadov, ki se nenehoma selijo iz kraja v kraj. To je teokratska država, v kateri je koran edini zakon in ki ji načeljuje islamski poglavar Imam, neomejen gospodar nad življenjem in smrtjo svojih podložnikov.

Nova jemenska politika se je začela s tem, da je Jemen obrnil na OZN, katere strokovnjaki za tehnično pomoč so bili prvi tuji, ki jim je bilo v celoti omogočeno delo v emiratu. Potem so prišli še drugi, in sicer iz Zahodne Nemčije, katere kapital je

daljevali, ni bilo moč določiti dolgoročne politike. Proučili pa so prejšnje akcije na Bližnjem vzhodu in prišli do zaključka, da je Bagdadska zveza najvažnejši element v tej smeri. Eisenhowerjev predlog je v skladu s glavno politično smerjo, ki se je drže ZDA zadnjih 10 let in bilo bi povsem napačno misliti, da ZDA ne bi napravile ničesar, če bi Sovjetska zveza pritegnila dežele na Bližnjem vzhodu na svojo stran.

V svojih pojasnilih je Dulles dalje dejal, da posveča ameriška vlada pozornost morebitni možnosti, da bi začela s Sovjetsko zvezo pogajanja o ureditvi položaja na Bližnjem vzhodu. O tem vprašanju pa ni omenil nobenih podrobnosti.

Ko je govoril o nameravani ameriški vojaški in gospodarski pomoči, je omenil varnostne ukrepe, ki naj preprečijo uporabo dodeljenega orožja proti sovsemnim deželam. Priznal je nevarnost v tem oziru, zlasti če bi prišlo do sprememb vlad v ne-

katerih deželah na Bližnjem vzhodu.

ZDA, je dejal, imajo področje Bližnjega vzhoda za zelo važno, elementa vzajemnosti v morebitnih vojaških operacijah pa ne bodo uporabili, kakor v primerih NATO, SEATO in podobne zveze. Dulles je še rekel, da ne bi nasprotoval določbi, s katero bi si Kongres pridržal pravico, da odvzame predsedniku dana pooblastila bodi na vojaškem ali na gospodarskem področju.

V odgovor na vprašanja nekaterih senatorjev je Dulles rekel, da o novi politiki ZDA na Bližnjem vzhodu ni bilo predhodnih razgovorov s predsedniki vlad ali zunanjimi ministri dežel v Atlantski zvezi, ker takšna posvetovanja iz tehničnih razlogov niso bila možna.

Vprašanje trojne deklaracije o Bližnjem vzhodu

London, 16. jan. (Tanjug). Ameriški zunanji minister Dulles je povzročil »presenečenje« v britanskem zunanjem ministertvu in je znova izzval nerazpoloženje Angležev, ko je v senatnih odborih za zunanje zadeve in obrambo izjavil, da bi bila ameriška politika na Bližnjem vzhodu obsojena na propad, če bi se povežala s britansko in francosko ZDA nameravajo uveljaviti »doktrino za Bližnji vzhod« brez zahodnih partnerjev. Britanski funkcionarji so ogorčeno odgovorili, da tripartitna deklaracija iz leta 1950, s katero so se ZDA, Velika Britanija in Francija obvezale, da bodo belele nad mirom med Izraelom in arabskimi državami, še nadalje velja.

Spet francoski bojkot

če bi Generalna skupščina pripravljala kakršenkoli sklep glede Alžira

Pariz, 16. jan. (Tanjug). Francoska vlada je danes sklenila, da ne bo v nobenem primeru privoila v razpravo o alžirskem vprašanju v OZN in da bo svojo delegacijo odpoklicala z zasedanja, če bo skupščina skušala kaj konkretnega ukreniti glede Alžira.

Sprememba pri ameriški misli v Beogradu

Beograd, 16. jan. (Tanjug). Za novega direktorja Ameriške misije za pomoč tujini v Jugoslaviji je bil imenovan Lloyd K. Larson. Na tem položaju je bil prej James S. Killen, ki je bil premeščen v Washington. Larson je doslej opravljal podobno nalogo v Siamu, pred tem pa tudi na Norveškem in Švedskem.

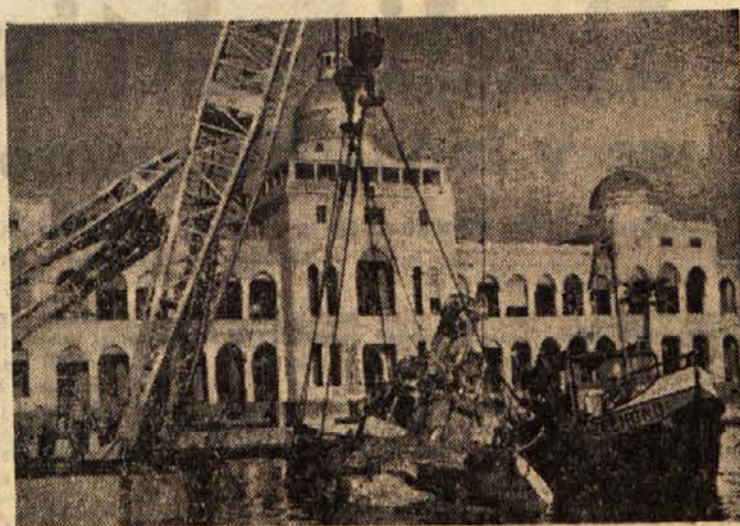
Iz diplomatske službe

Beograd, 16. jan. (Tanjug). Naš novi veleposlanik na Madžarskem Jovo Kapičić je davi odpotoval v Budimpešto. Doslej je bil državni svetnik v sekretariatu za zunanje zadeve. Kapičić je naš prvi veleposlanik na Madžarskem, odkar so predstavništvi obeh dežel povišali v veleposlaništvi.

Naš veleposlanik v Franciji dr. Aleš Bebler pa je davi prispel iz Pariza v Beograd, kjer se bo mudil nekaj časa v zvezi z običajnim posvetovanjem v državnem sekretariatu za zunanje zadeve.

Vprašanje madžarskih beguncev pri nas

New York, 16. jan. (Tanjug). V OZN so objavili, da je poseben odposlanec visokega komisarja za begunce obiskal taborišča madžarskih beguncev v Jugoslaviji in s predstavniki jugoslovanskih oblasti proučil to vprašanje. Poročilo o tem pripominja, da je v Jugoslaviji 4800 beguncev iz Madžarske, izmed katerih jih je v zadnjem času prišlo v Jugoslavijo okrog 1000. Po mnenju Ura-da visokega komisarja za begunce bi bilo glede na omejene možnosti za namestitev beguncev v njihovo korist, če bi jim omogočili odselitev v kako prekomorsko deželo, bodisi neposredno iz Jugoslavije bodisi posredno preko kake druge dežele. Poročilo pravi na koncu, da se bo poseben odposlanec 21. januarja vrnil iz Jugoslavije s popolnim poročilom.

Dviganje potopljenega ladje pred upravnim poslopjem nacionalizirane Sueške družbe v Port Saidu

Pogoji alžirske Fronte

za spravo s Francozi

London, 16. jan. (Tanjug). — Laburistični poslanec Fenner Brockway, predsednik gibanja za svobodo kolonij, je danes na sestanku z novinarji v imenu alžirskega nacionalnega gibanja prebral deklaracijo, ki terja za alžirski narod pravico do samoodločbe. »Francosko pripoznanje te pravice bo edino omogočilo premirje. To pripoznanje pa je treba uveljaviti z ukrepi, ki bodo ustvarili v Alžiru vzdušje zaupanja. Ti ukrepi so: izpostavljenost vseh političnih jetnikov, uveljavljenje vseh demokratičnih pravic in umik francoskih čet.« Brockway je izjavil, da so to deklaracijo objavili v Londonu in ne v Parizu zato, ker francoska policija išče predstavnika za informacije

alžirskega nacionalnega gibanja Mohameda Saduna. Ta je bil prav tako na sestanku z novinarji.

Pariz, 16. jan. (Tanjug). Francosko poveljstvo poroča o hudih bojih v zahodnem delu Alžira, kakor tudi v okolici mesta Alžira, kjer je padlo 8 francoskih vojakov, ranjenih pa je bilo 6. V večerajšnjih spopadih v Veliki Kabiliji, trdi francosko poveljstvo, so imeli uporniki v zadnjih 24 urah 80 mrtvih. V mestih in na progah se je zvrstilo danes 15 napadov in sabotaž uporniških komandosov. V Oranu, Alžiru, Medeji, Constantinu in Tenesu so napadli francoska oporišča. Poročajo o mrtvih in ranjenih. Na področju Alžira so uničili daljnovo-de in trafopostaje.

Strauss v Alžiru

Pariz, 16. jan. (Tanjug). Zahodnonemški obrambni minister Strauss je prispel danes v Alžir na enodnevni obisk. Skupaj s francoskim obrambnim ministrom Bourgesom Maunouryem je bil tudi v centru za proučevanje dirigranih izstrelkov v Colombe Bacharu. Razkazali so mu še druge vojaške naprave v Alžiru in pojasnili pomen alžirskega ozemlja za obrambo Zah. Evrope.

Potovanje zahodnonemškega

ministra v Alžir sodi v okvir enotedenskega obiska skupine zahodnonemških vojaških strokovnjakov v Franciji. Obisk so predlagali francoski politiki in ga povezujejo s sklepom glavnega poveljstva Atlantskega pakta, da bodo za novega poveljnika Evropske Atlantske zveze v Srednji Evropi imenovali generala Speidla.

Japonci po zgledu Zahodne Nemčije

Tokio, 16. jan. (AP). — Tu so se danes začela japonsko-ameriška pogajanja o japonskem obrambnem proračunu. Pogajata se predsednik vlade Išibashi in ameriški veleposlanik v Tokiu Allison. V Tokiu zatrjujejo, da lahko Japonska samostojno odloča o svojih obrambnih izdatkih, toda po lani sklenjenem sporazumu med obeh deželama lahko sodelujejo v obrambi Japonske ameriške sile, dokler sama ne bo zadosti močna. Po tem sporazumu je Japonska dolžna prispevati k vzdrževanju ameriških čet. Japonska lahko omeji svoj prispevek, kolikor bi bil dvakrat večji od skupnih japonskih obrambnih izdatkov. Išibashi se ne strinja z nekaterimi določbami tega sporazuma, ki ga je sklenila še prejšnja vlada.

Žrtve in škoda

po oktobrskih dogodkih na Madžarskem

Budimpešta, 16. jan. (Radio Budimpešta). Madžarski statistični urad je objavil podatke o posledicah oktobrskih dogodkov. Industrijska proizvodnja v decembru je dosegla komaj četrtino septembrske. Proizvodnja se je zmanjšala v glavnem zaradi pomanjkanja goriva. Sedanja proizvodnja premoga znaša okrog 60 odstotkov normalne. Proizvodnja v metalurgiji in strojogradnji znaša okrog 30 odstotkov prejšnje proizvodnje, v kemični industriji pa samo 8 odstotkov. Poročilo pravi, da je bila raven proizvodnje v živilski industriji

na enaki višini kot prej. Tudi jesenska dela na poljih so v glavnem opravili, vendar pa zadoščajo zaloge žita samo za tri mesece. Po 23. oktobru so na Madžarskem razpustili nad 1700 zadrug.

Objavili so tudi statistične podatke o žrtvah oktobrskih dogodkov. Ubityh je bilo okrog 8000 ljudi, ranjenih pa okrog 13 tisoč.

OMEJEVANJE OBRAMBNIH IZDATKOV V VELIKI BRITANJI

London, 16. jan. (Reuter). Objavo britanske vlade, da bo omejila izdatke za obrambo, pri čemer bo predvsem omejila stroške za pomožne panoge vojske, »Daily Mail« meni, da bo s tem prihranjen okrog 35 milijonov funtov. »Daily Telegraph« ugotavlja, da znaajo obrambni stroški zdaj poldrugo milijardo funtov. Nekateri časniki domnevajo, da bodo tudi povsem ukinitvi obvezni vojaški rok in obnovili prejšnji sistem, ko je bila služba v vojski prostovoljna. Napovedujejo pa tudi možnost kombinacije med obveznim rokom in prostovoljno vojaško službo.

OBISK IZ FRANCIJE V ČSR

Praga, 16. jan. (Radio Praga). Sem je prispela delegacija KP Francije, v kateri so člani politburoja Francois Gloux in Jeanette Vermeche, kandidat politburoja George Segal in član CK KPF Pierre Villon. Delegacija so sprejeli Zdenek Fierlinger, Václav Kopecký in drugi voditelji KP ČSR.

V New Yorku so izzvali velik poplah bombni atentati po kinih in drugih javnih lokalih. Slika kaže peklenski stroj, ki so ga neznanec nastavil na prehodu pred nekim velikim kinematografom v New Yorku

Čilski socialistični senator Anisete Rodriguez je imel ob 29. novembru 1954 v čilskem senatu govor, ki ga je posvetil Jugoslaviji. V njem je zajel celotno najnovejšo zgodovino naših narodov od 27. marca 1941 do naših dni, pri čemer je zlasti osvetlil družbeni mehanizem sodobne Jugoslavije in obrabil njen položaj v vlogi v mednarodnem delavskem gibanju in mednarodni politiki sploh.

Narodna socialistična stranka Čila, ki ji pripada senator Rodriguez, se ravna po marksističnih naukih in je trdno povezana z delovnimi množicami svoje dežele. Ze leta in leta s pozornostjo in simpatijami spremlja razvoj Jugoslavije. Njena delegacija s senatorjem Rodriguezom na čelu je bila lani v začetku leta več tednov v naši državi kot gost SZDLJ.

Ko je senator Rodriguez razlagal razvojno pot in politiko naše dežele, je hkrati obrazložil gledišča svoje stranke o prečih vprašanjih enotnosti mednarodnega delavskega gibanja in posebnosti socialističnega razvoja posameznih dežel. Iz njegovega govora, katerega je čilski časnik »Mercurio« objavil v celoti na malone dveh straneh, povzemamo nekaj najvažnejših odlomkov.

»Nove družbene ureditve in revolucije niso prinesli Jugoslovanom od zunaj, na konicah bajonetov katerekoli slavne armade. Le tako je moč pojasniti veliko trdnost nove Jugoslavije, ki je morala po koncu vojne ne le napeti svoje sile, da bi začelila globoke vojne rane, marveč tudi — kar je bilo še dosti hujše — prenašati nerazumevanje in egoizem velesil, ki so zmigale v vojni...

MNENJE ČILSKEGA SOCIALISTIČNEGA VODITELJA RODRIGUEZA O JUGOSLAVIJI

To bi napravil vsak dosleden marksist

Trdnost duha nacionalne neodvisnosti Jugoslavije in njena težnja po tem, da bi napredovala po socialistični poti na podlagi svojih lastnih izkušenj in objektivne stvarnosti, sta njeni vladi in avangardni partiji nakopala stalno nerazumevanje Stalinovega režima in njemu poslušnega kominformovskega aparata.

Malo je bilo tistih, ki so že od vsega začetka jasno razumeli jugoslovansko vprašanje in pošteno izrazili svojo solidarnost in razumevanje jugoslovanskih narodov. Vsekakor je treba tu poudariti dosledni odnos čilskih narodnih socialistov, ki so skromno, v tem kotu Latinske Amerike, dojeli dramo naroda in vlade, ki sta kljub vsem oviram vztrajali pri izgradnji prave socialistične družbe, ki je v tem času, ko se razvija mednarodno delavsko gibanje, prišla na plan s svojimi posebnimi in jasno očitnimi značilnostmi. Včeraj, ko so doživljali svojo dramo, smo jih razumeli in jim izrazili svojo solidarnost. Danes jim izražamo naša topla čustva in priznanje za ves tisti dragoceni prispevek, ki so ga dali k uveljavljanju socialistične misli in akcije, osvobodjeni dogmatizma

in sektaških gesel ter predani samo praviemu znanstvenemu vrednotenju naukov in načel marksizma-leninizma.

V nekdanjem rusko-jugoslovanskem spopadu je šlo za načelna vprašanja, ki jih nismo hoteli nikdar molče preiti ter smo stalno moralno podpirali stvar, za katero so se borili Jugoslovani in ki si jo zdaj na srečo lastijo tudi visoki sovjetski voditelji sami. To je treba upoštevati tudi zdaj. Kajti kaže, da se tudi zdaj kljub pozitivnemu XX. kongresu KP SZ v načelnih vprašanjih dogajajo spodrsaljaji, in sicer v tako važnih stvareh, kakor so dogodki na Poljskem in Madžarskem in kakor je to, da je spet slišati negodovanje tistih ostankov stalinizma v Sovjetski zvezi sami in komunističnih partijah tako imenovanih ljudskih demokracij nasproti Jugoslaviji.

V nadaljevanju svojega govora je senator Rodriguez citiral besede tovariša Tita o kultu osebnosti, o o sistemu, ki ta kult omogoča, o čemer je tovariš Tito govoril v Pulju, nato pa je poudaril:

»Te besede jugoslovanskega voditelja so važne, kajti bistvo

socializma, ki smo ga specifično razčlenjevali ob raznih priložnostih, tiči prav v tem: revolucionarno socialistično gibanje ne more priti do pristnega izraza, če znotraj njega ni dovoljen svobodni razmah notranje demokracije in če ta ni v skladu z demokratičnim centralizmom, ki naj omogoči vodilno delo v družbi kot edino sredstvo, s katerim je moč preprečiti pretirano poveljevanje enega človeka ali ene osebnosti.

Po našem mnenju si je jugoslovanski režim nabral tisto moč, ki mu je bila potrebna, da se je obdržal v zagatnem vzdušju sumničen, splet in groženj, mu je uspelo prav spriči trdne volje, da uveljavi osnovne nauke znanstvenega socializma, tako da jih prilagaja specifični nacionalni stvarnosti in da opusti sleherni ideološki monopol. To, kar so napravili jugoslovanski komunisti v svoji domovini, bi v bistvu napravil vsak dosleden socialist — marksist, upoštevajoč zgodovinske in zemljepisne posebnosti in razlike v razvojnih stopnjah.

To ne pomeni, da mi, narodni socialisti Čila, sodimo, da je moč vse nazore in vse oblike, ki so

vznikle v Jugoslaviji, uporabiti v stvarnosti Latinske Amerike in Čila. Nikakor ne! Niti v Jugoslaviji niti v Sovjetski zvezi ni domovina socializma, kakor med drugim ne more biti njegova domovina noben del zemeljske oble.

Od nekdaj smo bili mnenja, da je nesmiselno podrežati se ideološkemu monopolu in da je moč priti do socializma po raznih poteh in na razne načine, kar je odvisno od stopnje razvoja sleherne dežele, od odnosa njihovih razrednih sil, od tega, ali so bolj ali manj industrializirane, ali ima njihova nacionalna buržoazija napredni ali nazadnjaški značaj, od tega, ali so bolj ali manj odvisne od tujega imperializma itd., itd. To, kar smo mi od nekdaj trdili, ne da bi našli veliko razumevanja, je našlo svoje zgodovinsko potrdilo ne samo v Jugoslaviji, marveč tudi v več azijskih deželah. Narodni socialisti Čila se zadovoljstvom ugotavljamo, da se ti nazori brez poprejšnjega dogovarjanja uveljavljajo in razvijajo na različnih zemljepisnih področjih in v različnih človeških skupnostih. Zmeraj smo brez omahovanja v praksi uveljavljali proletarski internacionalizem, pri

tem pa nismo nikoli odstopili od naše avtonomije in strategije, ki ustreza specifičnemu primeru naše dežele in stvarnosti Latinske Amerike.

V zaključnem delu svojega govora je senator Rodriguez podrobno orisal mehanizem socialistične demokracije v Jugoslaviji in poudaril, da sloni na naslednjih temeljnih načelih, katerih uveljavljanje je odpravilo birokratske težnje državnega kapitalizma.

1. Čvrsta ohranitev vodilne vloge delavskega razreda na ključnih točkah družbenega razvoja, ob demokratičnih oblikah oblasti, ki omogočajo stvarno izražanje njene vodilne vloge;

2. neprestana in dosledna ortentacija na socialistično demokracijo v celotnem družbenem življenju in razvoju;

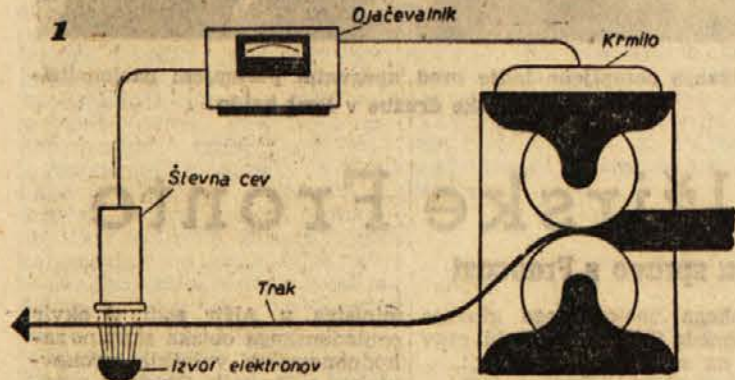
3. vztrajna težnja po decentralizaciji oblasti na podlagi čim širšega samoupravljanja delavcev na različnih gospodarskih in družbenih področjih.

Na koncu svojega govora v senatu je Rodriguez rekel: »V imenu svoje stranke pozdravljam na koncu bratske pozdrave vsem delovnim ljudem Jugoslavije, njenim voditeljem in njeno-mu vodji maršalu Titu. Prav tako pozdravljam jugoslovansko kolonijo v Čilu, katere 30.000 članov tu že od nekdaj pomagajo pri povečevanju našega nacionalnega bogastva.«

Radioaktivni izotopi se v industriji zmerom bolj uveljavljajo

Izotopi so zelo uporaben izvor žarčenja — Drobni žarki samodejno uravnavajo pomembne proizvodne procese — Metode z nenavadno natančnostjo

Radioaktivni izotopi so si utrli pot v industrijsko uporabo šele v zadnjih letih. Toda že sedaj uporabljajo v industriji izotope vse napredne države. V ZDA je bilo n. pr. leta 1950 okoli dve sto porabnikov izotopov, leta 1954 pa že okoli tisoč in so pri tem prihranili v industriji 100 milijonov dolarjev. Od te vsote odpade 40 milijonov na meritve debelin, 30 milijonov na radiografijo in 30 milijonov na ostalo uporabo.

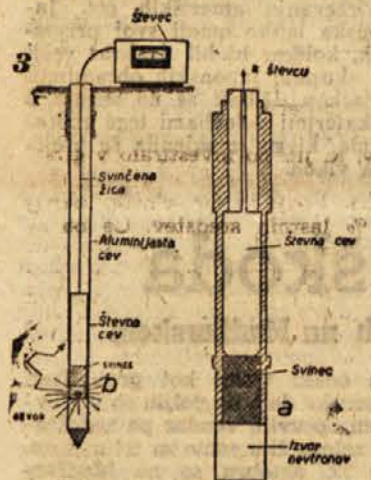
Shema merilca, ki preko ojačevalnika sam krmili razdaljo valjev. Trak ima tako ves čas enakomerno debelino.

IZOTOP KOT IZVOR ŽARKOV ALI KOT OVAJALNIK

Uporabo izotopov delimo v dve skupini. V prvi je izotop žarkov. V drugi pa izotop ojačevalnika. V prvi skupini so izotopi, ki oddajajo žarčenje. V drugi skupini pa izotopi, ki oddajajo svetlobo. Izotopi so zelo uporaben izvor žarčenja. V prvi skupini so izotopi, ki oddajajo žarčenje. V drugi skupini pa izotopi, ki oddajajo svetlobo. Izotopi so zelo uporaben izvor žarčenja. V prvi skupini so izotopi, ki oddajajo žarčenje. V drugi skupini pa izotopi, ki oddajajo svetlobo.

KJER DRUGE METODE ODPOVEDO

V prvi skupini je gotovo najvažnejša metoda meritev debelin.

Sonda za meritve množine nafte ali vode v zemlji. Meritev vlage v zemlji: Aluminijasta cev, v kateri je sonda, zabijemo v zemljo. Izvor v sondi oddaja hitre nevtrone, ki letijo v zemljo. Zaradi trka z vodikovimi jedri opišejo nevtroni cikcakasto pot, izgubijo energijo in kot počasni nevtroni priletijo na števec. Na sliki je vršena pot enega samega nevtrona.

Merimo debeline kovinskih plošč, plastičnih plošč, lepenke, papirja, celofana, tekstilnih vlaken (umetne svile, nilona), filmov itd. Uporabljamo predvsem izotope ogljik 14 in stroncij 90, ki oddajata elektrone. Shemo merilca kaže slika 1. Pod trak (ali ploščo) namestimo izotop. Elektroni gredo skozi trak. Čim debelejši je trak, tem več elektronov zadrži. Števena cev meri število prepuščenih elektronov in preko ojačevalnika samodejno krmili razdaljo valjev tako, da ima trak ves čas enako debelino. Količina debeline znaša pri taki regulaciji le 1 do 2,5 odstotka, medtem ko so dosedanje metode dale 7 do 12% kolebanj. Na podobnem principu je n. pr. osnovana avtomatična kontrola poljenja cigaret. Gostota cigaret pri tej regulaciji koleba samo za 0,2%. Tako dobijo zelo enoten proizvod in prihranijo upoštevanja vredne količine tobaka.

KAKŠNE KOLIČINE BODO DOTEKALE S HRIBOV

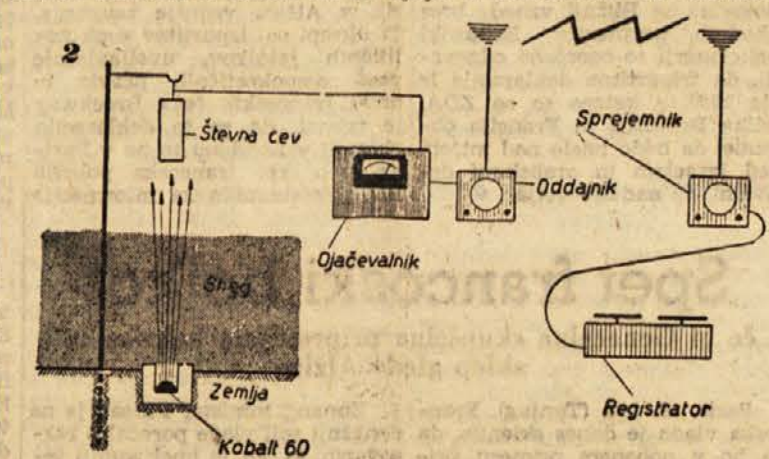
Hidroelektrarne potrebujejo podatke o tem, koliko vode vsebuje sneg v hribih. Na značilnih krajih v gorah, s katerih na pomlad dotekajo centrali povečane količine vode, namestijo v zemljo kobalt 60, ki oddaja zelo trde rentgenske žarke (fotone). Napravo kaže sl. 3. Fotoni prehajajo skozi sneg. Čim več bo vode v snegu, tem več fotonov bo vrnil. Prepuščene fotone pa šteje števena cev, obsejana nad izvorom v višini 4,5 m. Fotoni sprožijo v števeni cevi sunke, ki jih ojačevalnik okrepi, oddajnik pa jih vsak dan deset minut pošilja sprejemni postaji daleč spodaj v sami hidrocentrali.

Izotopi nam pomagajo v geologiji pri iskanju nafte in vode v zemlji. V kovinsko cevko namestimo izvor hitrih nevtronov in števena cev (sl. 4) ki šteje samo

počasne nevtrone. Cevko spustimo v vrtno. Nevtroni iz izvora se razpršijo po okolici in dosežejo števeno cev šele po trkih z jedri atomov v zemlji, ker pri vsakemu trku spremeni svojo smer. Hitri nevtroni se pri trkih z vodikovimi jedri v nafti ali vodi hitro upočasnijo, zelo počasi pa pri trkih z ostalimi jedri. Čim več nafte ali vode bo v zemlji, tem več počasnih nevtronov bo priletelo na števeno cev. Višino tekočine v posodah, ki ne smejo imeti odprtih, določimo z izotopi. Kobalt 60 namestimo na majhen splay, ki drsi po dveh žicah (slika 5). Fotone šteje števena cev, ki je izven tanka. Kadar se gladina tekočine poviša, prileti več fotonov na števeno cev in obratno. Števec kaže kar višino tekočine. Če je potrebno, lahko tak števec tudi samodejno krmili višino tekočine.

RADIOGRAFIJO ZE DOKAJ NA SIROKO UPORABLJAMO

Pomembna metoda je radiografija. To uporabljamo pri iskanju razpok in mehurčkov v kovinskih odlitkih. Na eno stran odlitka namestimo kobalt 60, na

Shema naprave, s katero merimo na daljavo množino vode v snegu

drugo pa film. Skozi razpoko bo prešlo več fotonov, kot pa skozi bližnjo okolico. Na tem mestu bodo fotoni bolj počrnilli film. Na filmu dobimo sliko razpoke. Podobno slikajo zdravniki zlome kosti z rentgenskimi žarki. Med obema metodama ni bistvene razlike. Radiografijo uporabljajo pri nas v Litostroju, v Metalni v Mariboru in tudi že drugod. To metodo so n. pr. uporabljali tudi pri gradnji novega velikanskega mostu v Beogradu.

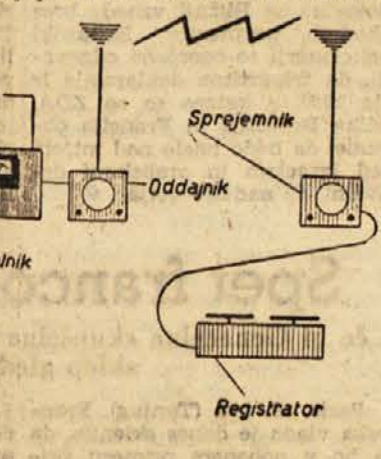
KAJ VSE OVAJAJO ELEKTRONI V INDUSTRIJI

V drugi skupini — metodi »trajerije« — je n. pr. značilno določanje obrabe valjev avtomobilskih motorjev. Batni obroč v reaktorju obsejajo z nevtroni. Majhen del železa v obroču se pretvori v radioaktivni izotop železa 59. Ta izotop oddaja elektrone in fotone. Batni obroč namestimo na bat. Kartar napolni-

mo s svežim oljem in poženemo motor. Železo, ki se od bata odrigne, se enakomerno porazdeli po olju. Med tekom jemljemo iz kartarja vzorce olja in šteje mo delce, ki jih oddaja izotop železa. Odtod lahko izračunamo množino železa, ki se je odrgnilo od obroča.

Enakomerno mešanje je važno v industriji papirja, plastičnih mas, raznih olj, voskov, cementa, barv itd. Za mešanje je potreben neki optimalni čas. Če mešamo premalo časa, je produkt neenakomeren; če pa mešamo predolgo, zapravljamo energijo in zaviramo proizvodnjo. Ta optimalni čas lahko določimo z izotopi. Tako dodamo n. pr. pri mešanju maslobo eni sestavini radioaktivni jod 132, ki oddaja elektrone in fotone. Na določenem mestu v mešanici merimo s števeno cevjo število elektronov in fotonov. Ko doseže to število stalno vrednost, je mešanje uspešno zaključeno.

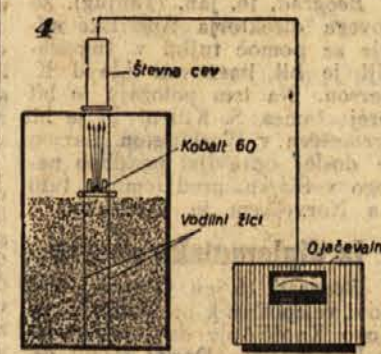
Orisani načini so seveda le del uporabe izotopov, ki pa je v sodobnih industrijah šla že precej v širino. Izotope uporabljajo v železarnah za analizo

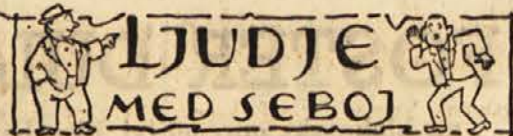
Shema merilca višine tekočine v zaprtih tankih.

jekla, v tiskarnah za odstranitev statičnih nabojev, v industrijski higieni itd. Radioaktivne izotope uporabljamo v industriji predvsem tam, kjer ni druge poti za rešitev problema in kjer znatno povečamo natančnost meritev.

R. Korbar

Shema merilca višine tekočine v zaprtih tankih.

S stopnišč za služinčad

Spet sem doma v hribovski vasici pri Mokronogu, ki sem jo zapustila lansko pomlad. Zdama sem odšla misleč, da bom v svet našla več razumevanja in srca. Vstela sem se. Naj Vam, tovariš, povem o kratkem zgodbo desetih mesecev, ki sem jih preživela v Ljubljani.

Pri nas doma smo revali, vsaj meni se je tako zdelo. Odšla sem v naše glavno mesto in tamkaj dobila službo pri znanem zdravniku. Vesela sem bila novih gospodarij. Neuka, kakršna sem bila, sem se skoraj ustrašila velikih soban in nekam samotno sem se počutila v tako velikem stanovanju sama z gospo in gospodom. Tolažila me je zavest, da so gospod zdravnik in tudi za gospo ne morem reči, da niso bili prijazni. Trudila sem se, kolikor sem le mogla, da bi uganila njihove želje, jim ustregla in s tem napravila njim in sama sebi veselje. Prelepega in bogatega pohištva sem se v začetku skoraj bala dotikati. Bržkone sem bila takrat videti kar se da nerodna in smešna. No, čas in naja sta prinesla spoje: delo mi je šlo z vsakim dnem bolj izpod rok, gospodarjema sem pa bila tudi hvaležna, da sta mi dala priložnost, izučiti se za dobro služkinjo. Bila sem prepričana, da bom tu ostala v službi dolga leta.

Dobro mi je tudi delo, ker so mi zaupali. Ko so bili v Avstriji, Franciji in Švicah, sem jim parovala bogato stanovanje. Tega sem bila skoraj bolj vesela kot plač, ki sem jih prejela vsakega pregega v mesecu. Bližalo se je Novo leto. Ne vem, kako je z drugimi ljudmi, zase vem, da sem v velikih praznikih najbolj občutila, da sem sama. To je hudo za človeka. Pred praznikom je bilo v hiši veliko dela. Celo nadstropje hiše v Strossmayerjevi ulici je takrat občutilo moje roke. Tudi umazanega perila se je veliko nabralo in kakor zmerom za velike praznike, smo imeli v pranju tudi stvari, ki pridejo bolj poredkoma pod roko. Gospa so se odločili, da operemo tudi rumene zavese. Zgodila se je nesreča. Zapese so šle ob barvo. Se zdaj ne vem, kako se je moglo zgoditi, da sem položila oprano zaveso poleg perila. Morebiti sem v tisti nesrečni uri pomislila na roditelje, kako bi jih obdarovala za Novo leto. Ne vem, res ne vem. Zgodilo se je. Ena izmed gospodovih srajc se je nazvela rumene barve od zavese. Na hrbtici strani srajca je bila ta nesreča, ni bilo tako hudo, dovolj pa, da so se gospa močno razjezili. »Plačala jo boš!« — so mi rekli jezo gospa.

Hudo mi je bilo, da sem se na skrivaj zjokala in imela sem občutek, da je bilo moje delo od pomladi pa do tedaj, vsak dan od šeste ure zjutraj pa do devete ali desete zvečer jalovo. Rada bi gospo prosila odpuščanja. Iskala sem na njenem obrazu izraz, ki bi mi povedal, da je jeza mimo. Tega izraza ni bilo. Odpovedala mi je službo, in ko sem hotela oditi, me je znova oplazilo: »Najprej zlikaj perilo in očisti stanovanje, smrklija, potem pa odidi!« Komaj sem čakala nedelje, da bi obiskala brata. Edino njega sem imela, ki bi se mu lahko zaupala. Gospej ni bilo prav, da sem ga ob nedeljah, ko sem bila od tretje ure popoldne pa do šeste ure zvečer prost, obiskovala. Nekoč mi je rekla, da bi bilo zame bolj koristno, če bi šla v cerkev moliti kot pa k bratu. Pod oplatom takih gospejnih besed sem imela zmerom, kadar sem obiskala brata, občutek kričede.

Ko sem zlikala perilo in očistila stanovanje, so mi gospa rekli, da lahko grem. Predme so položili račun za novo srajco, ki je znašal prav toliko, kot moja mesečna plača. Rekli so: »Tu imaš uničeno gospodovo srajco. Kupila sem mu novo z dolgimi rokavi. Da pa ne boš jezikala, imaš nekaj krp, s katerimi boš dala lahko napraviti pri obarvani srajci dolge rokave.«

Pobrala sem svoje »reves«, jih zložila v kovček in odšla iz Ljubljane. Se dobro, da sem imela prihranjen denar, s katerim sem kupila vozno karto. Vlak je potegnil in me odpeljal nazaj v moj dolenski kraj. Čeprav sem si med vožnjo dopovedovala, da le nisem toliko kriča, kolikor so mi gospa očitali, me je bilo nekam sram pred zasneženim dolenskim pokrajino. V notranjosti me je nekaj peklo in imela sem občutek, da se vračam drugačna, kakršna pa sem bila takrat, ko sem prišla v Ljubljano.

Zdaj sem zopet doma. V zasneženih hribovski vasiči blizu Mokronoga. Nič več me ni sram. Naša reona domačija mi je povedala, naj me ne bo ničesar sram. A vendar me je še zmerom sram, ne zaradi nesrečne službe, marveč zaradi sramu, ki sem ga občutila, ko sem pomislila na našo revščino o hišici na Dolenskem. Nič več ne brišem pozlačenih okvirjev in ne občudujem bogatega pohištva v prostornih sobah, pač pa se čudim sama sebi, da nisem pred odhodom v Ljubljano videla v naši reoni hišici bogastvo, kakršnega ne bo nikoli v dotedanji službi: srce. In ta je pri nas na Dolenskem doma. Zdaj tudi dojemam tisto, kar mi je bilo še nedavno tako tuje: »Ljubo doma, kdor ga ima.«

Za Stefko napisal Jože Bon

KAJ SO IN KAJ DELAJO

klubi mladih farmerjev na Otoku

Razen številnih drugih organizacij in raznih služb za pospeševanje kmetijstva imajo v Angliji tudi klube mladih farmerjev, ki so, kot bomo videli, po svojem poslanstvu oziroma nalogah kar precej podobni aktivom mladih zadružnikov pri nas. Član kluba mladih farmerjev je lahko vsak mlad človek v starosti od 10 do 25 let. Prav zgodnje udejstvovanje mladine v klubih ji privzga smisel za probleme vasi, vaškega življenja in predvsem za napredek vseh panog kmetijstva. Računajo, da je sedaj v Angliji v Walesu 1600 klubov, ki imajo več kot 70.000 članov. Precej mladine ni vključene v klubih mladih farmerjev, ker si je pač našla torišče dela v drugih organizacijah.

O svojem delu se mladi farmerji pogovore na letnih skupščinah. Poleti, ko so prezaposleni, se redko sestajajo, zato se pa v drugih letnih časih zberejo enkrat na teden. V jeseni pripravijo načrte za zelo razgibano delo pozimi. Gibanje mladih farmerjev omogoča članom teoretično in praktično znanje »skoz prijetne, vendar koristne konjčke«. Vsak član po lastni odločitvi skrbi za nekaj, kar je živo in raste, bodisi, da so to živali ali rastline, druge spet zanimajo stroji, ekonomska gradnja poslopij na farmah, razni poskusi, da ne govorimo o pestri dejavnosti ženske mladine. V debatah in na seminarjih pretresajo, kako urediti življenje in delo na podeželju, izmenjajo si izkušnje. V teh razgribih razpravah neredko pride tudi do smešnih situacij. Priznati je pač treba, da se včasih ne da kar tako vskladiti zanimanje najmlajših, na pr. 10 let

starih članov klubov in pa starejših članov. Ker imajo tudi dekleta, svoje, čisto povsem »ženske« težnje, se v klubih razdelijo v skupine, ki se lotijo del, ki jih zanimajo. Pri tem delu gredo v velike podrobnosti, saj se učijo celo kako skubiti perutnino.

Klubi mladih farmerjev so se v dobrih 25 letih svojega obstoja odlično pokazali pri vzgoji kmetijskega prebivalstva in to ne le po starih, preizkušanih, temveč predvsem po sodobnih metodah. In prav novim metodam se imajo Angličji zahvaliti za velik napredek kmetijstva. Klubi prireajo tudi raznovrstne razstave in tečaje. Če se na pr. mladi farmer odloči za tečaj za mlekarstvo, mora po končanem tečaju opraviti tudi izpit. Izpitu prisostvuje in ga po strogem merilu oceni mlekarški strokovnjak. Če hoče dobiti kandidat »visoko« oceno, mora nekaj znati in tudi pokazati na praktičnem delu izpita. Ni pa kandidatu vseeno, kakšna bo ocena, kajti v profesionalno sprječevalo, ki ga dobi po opravljenem izpitu, zapišejo: »Opravil je izpit za mlekarstvo, poljedelstvo ali karsibodi v klubu mladih farmerjev.« Formalnost? Niti zdaleč ne, kajti to sprječevalo je mlademu človeku vstopnica za boljše zaposlitev na farmah.

Razne tečaje obiskujejo tudi dekleta, in sicer tečaje za vkuhanje sadja in zelenjave, šivanje, razne ročne spretnosti, ki jim pridejo prav pri ureditvi doma. Res je to znanje deklet bolj za

»domačo rabo«, ker od njih skorajda ne pričakujejo dosti več, kot da bo kot farmerja žena dobro uredila in vodila svoj dom. Tudi to je veliko. Bolj nenavadna za nas pa je izjava sekretarja Agronomске fakultete v Readingu, češ da si od študentk, ki jih je 10 %, ne obetajo mnogo. Od absolvent se jih le okrog 15 % posveti svoji stroki, druge pa se poročijo in »če ne poročijo prav farmerja, so za nas izgubljene«, je dejal sekretar.

KAKO JE Z DELOVNO SILO NA ANGLEŠKEM PODEŽELJU

V Angliji je tri petine farm, ki imajo manj kot 50 akrov površin, 18 % farm ima več kot 100 akrov, blizu 3 % farm pa ima tudi nad 300 akrov zemlje. Prevladujejo potemtakem male farme in kot pravilo vodi vsako farmo vodja — manager — največkrat sam farmer. Precej farm pripada tudi raznim organizacijam. O tipu farm pa odloča v Angliji predvsem dvoje: sestava tal in pa podnebje. Zato je vzhodna polovica Otoka pretežno poljedelska, na Zahodu, vstevši Wales pa prevladujejo živinorejske farme. Dandanes jim strogo specializirane farme niso več ideal, zato je vedno več tako imenovanih mešanih farm, ker se takšne mnogo lažje prilagodijo potrebam trga. Zaradi visoke mehanizacije na malih farmah ni problem za delavce. Če ima mali farmer več

otrok, je povsem dovolj, da ostane doma le eden, drugi pa gredo, ali študirat ali pa si poiščejo za-

Učiteljica pripoveduje malim članom šolskega kluba, kako je treba skrbeti za takega malce plašnega mljenca, kot je zajček

Pri praktičnem delu v klubu mladih farmerjev: predstavniki obeh spolov se urijo v skubljenju perutnine

bdljo nad njimi starejši, izkušeni kmetijci. Tudi za finančna sredstva največje niso v skrbeh, saj jih podpirajo tako ministrstvo za kmetijstvo in ministrstvo za vzgojo, pomoč dobivajo iz raznih skladov, skupnosti, podpirajo jih družbe in tvrdke. Najmlajši mladi farmerji imajo tudi klube po šolah. Šolske klube mladih farmerjev vodi po navadi učitelj. Ta kmetijska vzgoja, ki ni del rednega šolskega pouka, je mladini zelo simpatična. Mladino navaja k ljubezni do narave in živali in ni čudno, da vneto skrbi za svoje zajčke, perutnino in celo za pračiče. Skratka, klubi mladih farmerjev so pomembne prostovoljne organizacije, posrečeni centri, ki mnogo prispevajo k izpopolnjevanju, izobraževanju in znanju, ki ga zahteva sodobno kmetijstvo.

M. R.

Na Kozjanskem se lahko obrne na boljše

Posebna komisija strokovnjakov je kmetom na Kozjanskem razložila, kako bi spremenili kmetijsko proizvodnjo — V nekaterih krajih so se odločili za kokošjerejo, drugod spet bo hibridno trto zamenjal črni ribezelj, v Loki pri Zusmu bodo uredili plantažo žlahtnih višenj in še marsikaj bodo storili za izboljšanje kmetijstva

Med najbolj zaostale kraje glede kmetijstva sodijo v šentjurski občini: Prevorje, Loka pri Zusmu in Slivnica pri Celju. Ti kraji, imenovani kozjanski, so precej pasivni, kar se odraža v nizkih hektarskih donosih, v nizki mlečnosti krav, v velikem odstotku spolno okuženih krav, skratka, v zastareli kmetijski proizvodnji.

Da bi stanje izboljšali, sta Občinski ljudski odbor Sentjur in Poslovna zveza Celje sklenili v teh krajih spremeniti strukturo kmetijske proizvodnje in to tako, da so v te kraje poslali strokovno komisijo, ki naj bi ljudem prikazala pomen naprednega kmetovanja. Pri tej akciji so sodelovale tudi OZZ Celje, Agrotehnika Celje in Zadruga hranilnica in posojilnica iz Celja. Zastopniki zadruge posojilnice so ljudem razložili, da lahko dobe kratkoročne in dolgoročne kredite, ki jih lahko uporabijo za nakup umetnih gnojil, zaščitnih sredstev, raznih vrst sadik, živine idr. S posojili si kmetje lahko uredijo gnojne jame, silose, pospešijo živinorejo in kokošjerejo.

Sestanki, ki sta jih vodila predsednik OZZ Celje tov. Franc Lubej in tov. Peter Hlastec, predsednik šentjurske občine, so bili po posameznih vaseh zelo uspešni. To dokazuje naslednje: KZ Prevorje je lani prodala 1500 kg

umetnih gnojil. Letos, čeprav smo šele na začetku leta, pa ima naročil že za 50.000 kg umetnih gnojil. To se bo vsekakor, če bo gnojilo pravilno uporabljeno, poznalo pri hektarskih donosih. V nekaterih vaseh so se odločili za kokošjerejo, predvsem za vzrejo šentjurskih kokoši. Ni malo primerov, ko je posamezni kmet naročil po 50, pa tudi po 100 jarek, zlasti v vaseh: Dobje, Dobrina in Tinsko. Marsikje bodo pričeli saditi črni ribezelj. Le-ta je zelo iskan v domači predelovalni, pa tudi v farmaceutski industriji, kakor tudi na zunanjem tržišču. Črni ribezelj bo pri mnogih gospodarstvih zamenjal hibridno trto, ki jo namestavajo posekati.

Na sestankih na Prevorju so se kmetje odločili, da bodo prihodnjo jesen nasadili 5 ha črnega ribezlja. V Loki pri Zusmu, kjer je plitva zemlja, so se kmetje odločili za plantažo žlahtnih višenj. V obeh krajih bosta pri KZ nastavljena kmetijska tehnika, KZ Prevorje si bo s pomočjo občine uredila umetno osenjenjavalnico z obratno živinorejsko ambulanco, OZZ Celje pa ji pomagala urediti tudi druge prostore.

Ze sedaj se vidi uspehi te akcije, katere uspeh pa bo še večji in popolnejši, če bodo te komisije tesno sodelovale s kmetijskimi proizvajalci, zadrugami

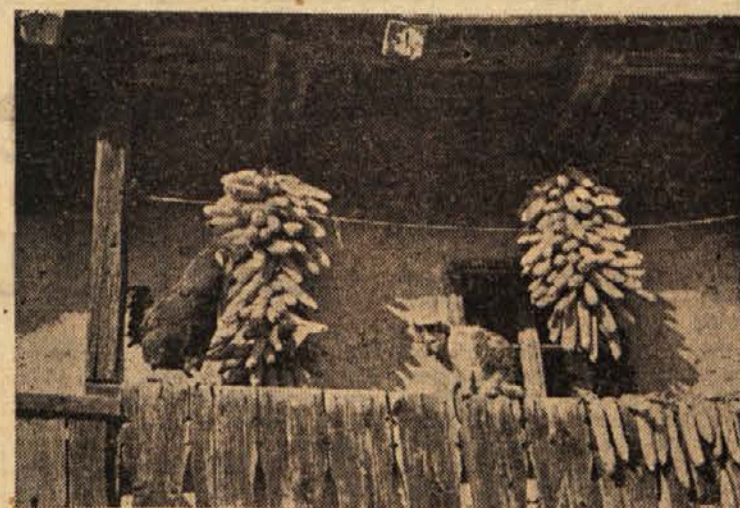
organizacijami in z občinskimi ljudskimi odbori in če bo to stalna, ne kampanjska akcija. S tako pomočjo se bo počasi odpravljala pasivnost teh krajev. Tako bodo v bodoče razne govorice o revščini teh krajev odpadle. Kajti reven bo ostal le tisti, ki se ne bo hotel posluževati naprednih metod in sredstev, katere kmetom nudijo zadržane organizacije in občina.

Ne pozabljajmo na izobraževanje hribovskih vasi

V soboto je bil redni letni občni zbor občinskega Sveta Svobode in prosvetnih društev. Delo občinskega sveta v Soštanju je kljub minimalni denarni podpori občine potekalo zadovoljivo. Med komisijami so bile zelo delavne: dramska, glasbena in izobraževalna. Zarišči dramske dejavnosti sta bila Soštanj in Velenje, ki sta imela idejno napredno repertoar. Oba kraja delata medsebojno povezavo. Igrali so tudi v St. Ilju, Ravnah in Topolščici.

Glasbena sekcija združuje 552 članov, ki so sodelovali na 41 koncertih. Od zborov sta najboljša moški pevski zbor Svobode iz Velenja in ženski pevski zbor Svobode iz Soštanja. Izmed godb na pihala prednjači soštanjka, ki je lani praznovala 50-letnico. V Velenju in Soštanju delujeta tudi orkestra. Glasbeno dejavnost širi glasbena šola. Hvale vredno je, da velenjska Svoboda štipendira revne dijake, da lahko obiskujejo glasbeno šolo. Zeleti je le, da bi pevske zbornice obnovili tudi tam, kjer so že nekoč bili (Ravne, St. Ilj itd.).

Bogata je bila izobraževalna dejavnost, ki se je v Soštanju in Velenju kazala v predavanjih Ljudske univerze, tečajih, ideološkem tečaju v Soštanju in šestmesečnem izobraževalnem tečaju za rudarje v Velenju. Kulturna zarišča v okoliških vaseh so knjižnice, ki so letos le živorarile. Denarja za nove knjige ni bilo. Letem bo treba letos dati vsa raz-

Kmečka idila ob sončnem zimskem dnevu

položljiva sredstva in jih tako dopolnjevati.

Treba pa bo med vasčane vnati napredno miselnost in strokovno znanje z živo besedo. Izobraževalna komisija bo, povezana s svetom za kulturo in prosveto, organizirala mesečno enkrat predavanja v okoliških vaseh. Prav tako sta letos začeli delati v soštanjki občinski šola za odrasle v Soštanju in v Velenju. Razen rednih predavanj LU v obeh krajih letos prikratk deluje v Velenju tudi šola za starše, ki je imela doslej šest kvalitetnih predavanj. Najboljše izmed njih je bilo predavanje prof. Siliba: O spolni poučitvi.

Največji uspeh je žel občinski svet Svobode in prosvetnih društev pri organizaciji Saleškega kulturnega festivala.

Ce se enkrat kritično pregledamo delo, moramo reči, da je bilo uspešno. V bodoče bo treba misliti, da bo občina ustanovila prosvetni sklad. V šolo za odrasle pa bo treba vključiti ljudi z nezadostno splošno izobrazbo, ki so na vodilnih položajih. Prav tako bi bilo treba misliti na ustanovitve pionirske občinske knjižnice. V prvi vrsti pa bo treba bolj kot doslej skrbeti za izobraževanje okoliških vasi, ki so odrgane od vseh kulturnih dobrin. -S-

Ženske se zanimajo za delo

Zato bo društvo za napredek gospodinjstva v Velenju lahko želo uspehe

V ponedeljek, 14. januarja popoldne so v Velenju ustanovili društvo za napredek gospodinjstva. Inicijativni odbor je pripravil vse potrebno za uspešno delo novega odbora. Razveseljujejo, da se je do sedaj vpisalo v društvo 110 članic. Na zboru je govorila o pomenu in nalogah novega društva tov. Vukotičeva.

Ze v kratkem bodo pričeli gospodinske tečaje, kjer bodo predavali o prehrani, mentalni higieni, udeleženci se bodo učile tudi praktičnega gospodinjstva. Prav tako bodo organizirali poseben tečaj za nego dojenčkov, žene pa se bodo zanimale za tečaj ročnih del, ki ga bodo tudi organizirali.

Ze sedaj mislijo na nahavo najnujnejših gospodinskih predmetov: kuhinjske posode, živalskih strojev in druge. Radi bi nabavili tudi pletilni stroj, s katerim bi lahko izdelali najnujnejše otroške pletenine in podobno.

Pogovarjali so se še o ureditvi pralnice in šivalnice. Razveseljujejo in hkrati pohvalno je, da bo rudnik lignita podpri uspešno delovanje društva za napredek gospodinjstva.

Z novoustanovljenim društvom bo postalo življenje velenjskih žena bolj razgibano. Mogoče bo prav društvo dalo iniciativno za pospešeno delovanje potrošniških svetov.

Eno pa je sigurno: s pridobljenim znanjem in raznih tečajih, bodo žene lahko izboljšale življenje v družini tako, da bodo z manjšimi denarnimi sredstvi vodile gospodinjstvo bolj ekonomično in bodo prav s tem dosegle v družini prijemo vzdušje.

Krožki se obnesejo

Ob I. redovni konferenci je bil na Nizji gimnaziji v Velenju uspeh partizanov sproti slab. Zato so sklenili organizirati predmetne krožke, da bi jim pomagali pri učenju. Uspehi niso izostali. Tako je od 29 partizanskih sprot ob seštru na šoli uspešno dovršilo razred kar 23. Krožki so bili redno dve uri tedensko. Profesorji pa so tudi pri pouku bolj pazili nanje in jih pogosto spraševali.

Tudi v bodoče bodo imeli krožke in tako omogočili, da bodo otroci padlih borcev postali dobri učenci.

KAKO RAZDELITI OKRAJNI INVESTICIJSKI SKLAD

Svet za industrijo in obrt pri Okrajnem ljudskem odboru Maribor je v torek obravnaval, kako bi najbolj koristno naložili del sredstev okrajnega investicijskega sklada, ki jih bo ljudski odbor določil za industrijo. Ker znesek še ni določen, so posvetili pretežni del razprave vprašanju, katere gospodarske panoge bo treba najbolj podpreti in jim dati prednost pri delitvi investicijskega kredita, ter narediti ustrezne sklepe. V naslednji točki je svet obravnaval načrt izvoza za letošnje leto in ugotovil, da so možnosti mnogo večje, kot so bile lani. Izvoz bodo predvidoma povečali za 20%, a bi ga lahko še bolj, če bi imeli v Mariboru izvozno trgovsko podjetje. V izvozu bo močno porasel delež gotovih izdelkov.

Posebno skrb so posvetili raznim slabostim, ki so se pojavile v gospodarskih organizacijah ob načrtovanju investicij. V mnogih podjetjih so premalo upoštevali realne možnosti in enakomerno izvajanje petletnega investicijskega programa, ki so ga sestavili sami. V prvem letu bi radi investirali čim več, zato je vrednost investicij, ki so jih prijavili zavodu za gospodarsko planiranje, približno dvakrat tako visoka, kakor bo mogoče dobiti sredstev. Razen tega še nimajo potrebne dokumentacije za približno polovico prijavljenih investicij. Niso upoštevali niti tega, da se gradbena dejavnost letos predvidoma ne bo povečala. Pri investicijskih so upoštevale rekonstrukcije — čeprav so pri nekaterih poizkušali prekoračiti ta okvir — delež sredstev za opremo pa je v skupnih investicijah premajhen za približno 8 odstotkov.

Po gospodarskih panogah so predvidene investicije v glavnem v skladu s perspektivnim razvojem. Premalo investicij pa so predvidela podjetja gradbenega materiala, gradbena podjetja in podjetja živilske industrije. Kako naj ocenijo gradbeno dejavnost, če ne bodo skrbela za povečanje storilnosti z boljšo mehanizacijo?

Industrijskim podjetjem, ki lahko zaprosijo za investicijski kredit iz splošnega zveznega ali republiškega investicijskega sklada, so predvideli 100 milijonov

dinarjev in so jim priznali prednost. Ker bodo podjetja investirala okrog 860 milijonov dinarjev lastnih sredstev, menijo, da bodo lahko dobila še okrog 2900 milijonov dinarjev iz zveznega in republiškega sklada.

Na drugem mestu so manjše investicije, ki ne smejo presegati

V mesarijah naj bi uvedli paragonske bloke

Tržičani se lahko pohvalijo, ker imajo na izbiro več vrst kakovostnega mesa in mesnih izdelkov, ki so mnogo cenejši kot v drugih industrijskih krajih. To je zasluga vodstva tamkajšnjega mesarskega podjetja. Nikakor pa niso Tržičani zadovoljni s postrežbo v poslovalnicah, kjer jim čisto vsilijo več mesa, kot ga zahtevajo. Razen tega nekateri mesarji zelo hitro računajo, da potrošniki izračuna ne morejo slediti. Zato Tržičani zahtevajo, naj tudi v mesarskih poslovalnicah uvedejo paragonske bloke. Najbrž bodo imeli omenjeni bloki v mesarijah več pomena, kot kjerkoli drugje. Potrošniki bodo tako vedeli, koliko so kupili in koliko plačali.

Za odrasle in posebej za mladino

bodo predavanja na Ljudski univerzi v Mariboru

Ljudska univerza v Mariboru je bila po svoji dejavnosti v predvojni letih na enem izmed prvih mest v Sloveniji. Po vojni je njena aktivnost pričela upadati, v zadnjih letih pa jo je v Centru povsem zamrla. Kje so bili vzroki za to, ki jo težko odgovoriti. Organizacija za vse prilike ni ustrezala, razen tega pa tudi mestni publiki, ki ima precej različno izobrazbo in raznolike zahteve, ni ustrezal program predavanj. Pokazalo se je, da so poslušalci napolnili dvorano le ob izrednih priložnostih, ko je bilo na vrsti le kako posebno zanimivo predavanje, predvsem potopisnega značaja in ki so ga spremljale tudi skiptične slike. Mladina, razen manjštevinskih gimnazijcev, predavani ni obiskovala. Da bi delo centralne LU v Mariboru ponovno oživel, so v zadnjem času postavili nov odbor, ki je sklenil, da bo privabil k predavanjem zlasti mladino. Le-ta je v Mariboru dovolj, če pomislimo samo na številne internate vajence in industrijske mladine, ki doslej predavani LU sploh ni obiskovala. Da je od pravilne organizacije odvisen tudi uspeh predavanja, je pokazalo prvo odprto predavanje v predsteli dvorani. Velika zadržna dvorana je bila proti pričakovanju polna, številna dijakina in delavska mladina je napolnila praznino, ki je sicer doslej zevala pred prodavatelji.

Človeku se v Mariboru nehoti postavlja vprašanje, ali res ne bi bilo mogoče končno vendar le pritegniti k pre-

davanjem LU tudi odraslih. Maribor bi lahko imel v centru kar dve Ljudski univerzi: za odrasle in posebej za mladino. Mladih poslušalcev bi bilo dovolj: treba bi bilo le izvesti med njimi v začetku dovolj propagande, organizacija predavanj pa bi morala potekati brezhibno, tako kot je sklenil sedanjí odbor, da bodo odsej redna predavanja vsak četrtak ob 19. uri. — Vprašanje so le odrasli obiskovalci, ne glede na socialno strukturo. Med temi ni mogoče, razen preko sindikata, izvajati posebej propagande za udeležbo. Njihovo število bo vsekakor odvisno od vsebine predavanj, oziroma od skrbno pripravljene programa predavanj, ki ga je sestavil odbor LU. Jasno je, da je sedaj prva naloga odbora, da ponovno oživi delo LU v Centru. Uspehi dela v prihodnosti pa bodo pokazali, ali so pogoji za delitev dela Ljudske univerze v dveh smerih: za odrasle in posebej za mladino. Uspeh pa bo zagotovljen nedvomno, če bo dobro izvedena organizacija in vsaj v začetku, zadostna propaganda, ki je doslej ni bilo, oziroma bila je pomanjkljiva.

Ljudje kupujejo tam, kjer je ceneje

Črni zakoli živine v okolici Ormoža se zelo množijo. Tako ima samo sodnik za prekrške evidentiranih 90 primerov in najbrž niso vsi. Kaj je vzrok temu? Odgovor je lahek! Cene mesa v mestnih in vasi so visoke, medtem ko odkupujejo živino po zelo nizki ceni. Cena 25 din za kilogram žive goveje živine je vsekakor nizka, če računamo, da meso prodajajo po 180 din ali celo po 240 din kilogram. Meso črnih zakolov pa prodajajo po 100-110 din kilogram, kar je za potrošnika primerna cena in je razumljivo, da ni bo vsak kupil meso tam, kjer je ceneje.

Tamburaški zbor Svobode v Ormožu napreduje

Pred dvema letoma so pod vodstvom tov. Vinka Topolovca ustanovili tamburaški zbor v okrajni ormoški »Svobode«. Ljudstvo je tedaj pomagalo zbirati potreben denar, nekaj so prispevala tudi občina in podjetja, da so kupili nova godala. Tako oskrbljeni s novimi instrumenti so tedaj ustanovitelji začeli delovati. Ustanovitelji so bili v večini starejši člani. Kar pa mladina v ormoški občini ni dovolj zajeja v raznih društvih, so se člani tamburaškega društva potrudili in zajeja mladino, predvsem kmečko, da se je vključila v tamburaški zbor. Zbor je že večkrat javno nastopil.

Okrajna gospodarska šola v Žužemberku

Odkar je GZZ LRS dala pobudo za organiziranje kmetijsko-gospodarskih šol pri kmetijskih zadrugah, redno zasledimo v časopisih, da je ta ali ona zadruga že ustanovila to šolo. Nekateri zadrugi so seveda to vzele za resno in pomembno nalogo, druge pa spet ne. V glavnem pa se vidi, da so večina gospodarsko močne KZ že ustanovile te šole. Med njimi je tudi KZ v Žužemberku na Dolenjskem. Ta zadruga je ena najmočnejših v Suki krajini.

Ceprav je Suka krajina bolj zaostala pokrajina, so je za šolo prijavilo veliko kmečkih fantov in deklet. Ker pa nimajo zadovoljivih prostorov, so za šolo sprjeli v šolo le 36 interesov. Fonk je bil prišel že 1. oktobra lani in bo trajal do pomladi. Izdelali so dokaj obširen učni načrt, in sicer 7 predmetov:

Žužemberški grad bodo rešili propadanja

Komunalna uprava žužemberške občine ima letos lep načrt za delo. Medtem ko občina delno financira gradnjo ceste Ajdovec-Brezova Reber, so pričeli tudi obnavljati šolo na Malem Lipju. Šola je v zelo slabem stanju in jo je nujno treba preurediti tudi iz zdravstvenih vidikov. Zgradili pa bodo tudi novo poslopje za stanovanje uslužbencev OHL. Prav tako bo komisija skrbela za opekanje trga. Sredi žužemberške je namreč še smernaj precej razvalin iz druge svetovne vojne, ki vsekakor niso v ponos kraju, še posebno zato, ker je žužemberk priljubljen kraj tudi za turiste. Tamkajšnji grad je velika zgodovinska redkost. Grad je bil med vojno močno poškodovan in mu grozi nevarnost popolnega propada. Letos bodo v gradu zaključili nekaj glavnih zidov in delno obnovili ruševine, da bi ga tako ohranili, oziroma rešili propadanja. Obnovili bodo tudi nekaj drugih hiš, ki kazijo lice trga ter dokončno uredili javno fluorescentno razsvetljavo. G. Z.

Ustanovitev Turistične podzveze koprškega okraja

Delo bivše stalne turistične konference v Kopru je prevzela te dni Turistična podzveza koprškega okraja. Na ustanovnem sestanku so poudarili, da bo glavna naloga Podzveze in društev pridobivati prebivalstvo za sodelovanje pri razvoju turizma.

Na področju koprškega okraja je osem turistično-olepševalnih društev. Lani so imela največ uspehov društva v Kopru, Piranu in Postojni, ki so med drugimi organizirala tudi turistične tedne. Samo v Kopru in Postojni se je udeležilo prireditev ob turističnih tednih nad 10.000 ljudi.

Drobne s Koprškega

Iz Trsta se je vrnila v Jugoslavijo 24-letna Jolanda Monda iz Izole. V Trstu se je izšla konec lanskega leta. Ob vrnitvi je izjavila našim pristojnim oblastem, da se je vrnila v domovino zaradi neznanstvih razmer v begunskih taboriščih.

Italijanski državljani Nelo Govio iz Genova se je prijavil obmejni straži IJA na karavli Kastelic. Našim obmejnimi organom je izjavil, da se je odločil za pobeg v Jugoslavijo, ker v Italiji ni mogel dobiti zaposlitve.

Z motornim kolesom sta zadela v občestni kamen 30-letni Celestin Rihter in 20-letni Stelio Sikuz iz Raven pri Piranu. Nesreča se je pripetila v bližini Portoroža zaradi prehitre vožnje. Rihter si je pri padcu zlomil nogo.

Dveletni Mirko Uljan iz Trčane pri Ilirski Bistrici je neopazno smuknil v hlev, kjer mu je konj prebil lobanjo. Malega Mirka so najprej prepeljali v ambulanto v Ilirski Bistrici, nato pa v reško bolnišnico.

46-letni zidar Viktor Brudar, zaposlen pri gradbenem podjetju Prvi maj v Kopru, je napravil samomer v baraki podjetja v Smederu. Pri njem so našli poslovalno pismo, iz katerega je bilo razvidno, da si je vzel življenje in ljubimca razlozil.

Uslužbenec kmetijske zadruge Ljubno ob Savinji tov. Karel Kolenc je letos zredil svinjo, ki je zaklana tehtala 390 kg. Svinja je bila dolga 2,05 m, okrog prsi pa je merila 2,15 m, stara pa je bila dve leti. Svinjo si je prišlo ogledat precej ljudi in ob tolikšnem obisku ni hotela več žreti, zato je morala pod nož. Slika kaže svinjo s svojim relem, da bo pa velikost svinje lažje presoditi, pomeo, da je rejec visok 1,90 m.

USPELO GOSTOVANJE Goriškega gledališča

V torek se je vrnilo s tridnevne gostovanja na Tolminkem Goriško gledališče, ki je v Kobaridu, Tolminu in Mostu na Soči uprizorilo »Srečne dneve«, komedijo sodobnega francoskega dramatika Claude Andre Pugeta.

V Kobaridu so gostovali v soboto zvečer, v Tolminu v nedeljo in v ponedeljek v Mostu na Soči. Vse tri predstave si je kljub slabemu vremenu ogledalo okoli 700 ljudi. Po sodbi režiserja tov. Andreja Jelčina, se mladi igralci vedno bolj živijo v igro, kar se občutno pozna v kakovosti predstave. Po nekajdnevem odmoru bo gledališki ansambel v kratkem

Gojenci glasbene šole v Novi Gorici so javno nastopili

Gojenci nižje glasbene šole v Novi Gorici so v ponedeljek popoldne ob zaključku prvega polletja uprizorili prvo interno produkcijo, ki so se je poleg članov profesorkega zbora udeležili tudi stari nastopajoči in člani šolskega zbora. Okoli 30 gojencev iz oddelkov za klavir, violino in violončelo, je na svojih instrumentih izvajalo razne narodne naprave in skladbe ter tudi težja klasična dela raznih avtorjev.

Glasbeno šolo v Novi Gorici obiskuje letos okoli 90 učencev iz Nove Gorice in tudi širše okolice. Do zaključka šolskega leta bodo pripravili še dve interni produkciji, ter mo žirno javno ob devetih obletnici ustanovitve šole. Zavedi, ki je doslej posredoval osnovo glasbene teorije in tehnike precejšnjemu številu mladine, že nekaj let uspešno vodi prizadveni glasbeni pedagog prof. Zorko Fon.

Smrtna nesreča

V ponedeljek, 14. t. m. se je v Ljubljani smrtno ponesrečil Miro Skalar, star 36 let. Le-ta je tega dne dopoldne praviel električno napeljavno v stari reški elektrarne cestne železnice. Stal je na 4 m visokem odru, s katerega je padel v en meter globok jarek. Pri tem se je tako hudo poškodoval po glavi, da je ostal na mestu nezavesten. Prepeljali so ga takoj v ljubljansko bolnišnico, kjer je naslednjega dne podlegel poškodbam.

Prenaglo je vozil

Na glavni cesti med Kozino in Hrpenjani je on dan prejšnji vozil z avtomobilom poklicni voznik Rudi Kobal. Ko je tako pripeljal v ovinek, tega ni mogel izvoziti vzlic zelo širokemu vozilu. Pri tem je zavozil s ceste in zadel z avtomobilom ob zid mostu. Pri nezgodi sta bila voznik in sopotnik s srečo le lažje poškodovana. Medtem ko je nastalo na vozilu za okrog 500.000 dinarjev škodo. Zanimivo je to, da se je pripetilo v mesecu januarju še okrog štirideset prometnih nezgod na naših cestah in da je večji del vzrok za nezgode prevelika hitrost. Zato bi bilo potrebno, da bi vozniki vozili bolj previdno, če z ozirom na to, da so cesto zdaj poledene in zasnežene.

»...V nenehnem bolečem dotiku...«

KAJETAN KOVIČ: »PREZGODNJI DAN«; LIPA 1956

Med pogovorom o sodobni slovenski literaturi je pred časom eden od avtorjev zbirke Pesmi štirih izrazil tudi tole zanimivo misel: Knjiga Pesmi štirih je dobila v razvoju mlade slovenske poezije svoje mesto in vlogo (predvsem kot časovni pojav in ne glede na kvaliteto). Ob svojem času je pomenila toliko, kot bo sedaj težko posamezna zbirka katerega njenih avtorjev, pa čeprav bo zrelejša, bogatejša, boljša. Tista, kar je bilo pred nekaj leti novo, je lahko sedaj boljše, toda ne več izredno in novo. In zato, je pesnik dodal, ne moremo pričakovati, da bodo posamične zbirke sprejete tako kot je bil naš skupni prvenec.

Kakor je sicer ta misel nekoliko skeptična, je vendar psihološko neke utemeljena. Pesmi štirih so bile ob svojem času svez nastop nove mlade pesniške generacije, zbirke teh pesnikov, ki zadnji čas izhajajo ali pa so najavljene, so le nadaljevanje in poglobitve brazd, ki so jih pred leti mladi poeziji zaznali. To je dokazala lanska leto zbirka Janca Menarta Prva jesen in tako tudi pesniška zbirka Kajetan Koviča Prezgodnji dan, ki je v okusni in prijetni opremi pred dnevi

izšla kot drugi zvezek zbirke Sodobna slovenska poezija pri primorski založbi »Lipa«.

Ceprav je zbirka Kajetana Koviča nekoliko bolj zgovorna o pesniški poti svojega avtorja, razkriva bolj jasne in opredeljene poteze pesnikove nadaljnje poti kot lanska Menartova zbirka, bi vendar lahko splošni vtis knjige strnili v kratko misel: pesnik, kot se nam predstavlja v svoji prvi samostojni zbirki, je vendar še vedno tisti Kajetan Kovič, kot ga poznamo iz Pesmi štirih. Toda sedaj je mnogo zrelejši, umirjen, bolj in, posebno v zadnjih ciklih, ki so že lep korak od prve zbirke in prvih ciklov Prezgodnjega dne, bolj močan in svojsko pesniški. Vsi tisti mehki in otožni toni, ki jih poznamo iz najboljših in najzanimivejših Kovičevih pesmi iz zbirke Štiri, so tudi v Prezgodnjem dnevu prevladujoči, osnovni toni. Pesnikov intelekt in čustvo v nekoliko melanholičnim predznakom sta v zbirki v značilno Kovičevem nasprotju s stvarnostjo. S pesnikovimi besedami bi lahko povedali nekoliko prozaično in po svoje: Sanje, videnje v železobetonski vsakdanjosti, se upirajo smrti. Ceravno ne najbolj posrečeno, bi lahko

tudi sedaj ob zbirki Prezgodnji dan uporabili oznako, ki jo je ob prvi knjigi zapisal kritik za Kajetana Koviča — kot tragičnega realista.

Svet Kovičeve poezije je vsakdanjost in to ostro in jasno začrtan svet: ozek, ukleto, dušeče ozek svet vsakdanjosti njegovega vsakodnevnega življenja. In v tem krogu so pesnikova čustva, je njegova mladost, točneje, spomini, »zaprta« spomini nanjo, na tem majhnem prostoru se upirajo smrti sanje, se v resignaciji rojevajo neka nova, otežna spoznanja o nujnosti, neubežnosti in neizbežnosti tega, kar je. Iz tega sveta pesnik ne more, vztraja v udanosti. Nekatere pesmi iz zadnjih ciklov sicer dajo slutiti neke nove poti pesnikovih misli in čustev, toda tudi njim je vir doživljanja ta svet vsakdanjega vsakodnevnega življenja, realizem »nenehnega bolečega dotika« z majhnostjo, banalnostjo, prozaičnostjo vsakdanjosti, katere muči, utesnjuje človeka in pesnika Koviča. To je edini svet, ki ga pesnik priznava, z resignacijo in včasih z odporom čuti, da ga mora priznavati kot edino realnost in kot tragiko tega, kar je bilo, kar je in kar še mora biti.

Svojemu doživljanju in čustvovanju, ki ga zmora Kovič intelektualno izčistiti, je našel tudi svoj izraz: jasn, premljen, preprost pesniški jezik. Svojemu dojemstvu sveta in življenja primerno, »železobetonski« tragičnosti, banalnosti, majhnosti, moreči nujnosti vsakdanjosti primerno, je najbolj premljen, dosledno privedel svoj izraz v ciklu Vsakdanje. Tu, na skrajni meji poetičnosti, bo morda kdo očital Koviču, da ni ostal vedno na višini, da je spodrsnil v prozaičnost in banalnost, toda tudi preobčutljivo uho, ki ima posluh za težko, monotoni ritem in za težko melanholijo in trpko simboliko, ki je skrita za poudarjen prozaičnost teh verzov, bo priznal, da je ne samo nekaj pesmi dobrih in polnih, temveč da je v njih tudi morda največji del tistega, kar po navadi razumemo kot najbolj značilno Kovičevo. Našlo je sicer boljše, bolj pesniški izraz v mnogih drugih pesmih, a človek ima občutek, da je pesnik nekako moral napisati tudi ta ciklus, da so ga, dejal bi, te pesmi izčistile. Mislim, da to precej potrjujejo naslednje pesmi iz zbirke. Nekatere so napisane v stilu, ki se že močno približuje modernemu ter ga kdo že ne bi sprejel v ozko začrtan krog realizma. Vendar pa je v njih še vedno tisti značilni Kovičev ton, realistični odnos do doživljanja, do življenja ter je v njih pesnik uporabil le nekatere pesniške prijeme, da je lahko izrazil nekaj občutij in misli, ki bi jih ne mogel izpovedati v premljenem preprostem, realističnem pesniškem jeziku. To je še vedno realistični krog vsakdanjosti, pesnik ne gre iz tega svojega sveta, toda skuša se dovtično do njegove globine, do nečesa, kar je pod to ukletostjo: banalnostjo in majhnostjo. Temu novemu iskarnju išče tudi nov izraz.

Pesniško pot Kajetana Koviča lahko razberemo v jasno in enotno tekočem toku, kakaj Prezgodnji dan je ena najbolj ubrano urejenih pesniških knjig, kar jih je zadnji čas izšlo. Štirje cikli in posamezne pesmi organsko raz-

sejo in pretakajo misli in čustva od strani do strani. Predvsem v jasnih zadnjih ciklih je izpovedal pesnik tisto, kar je mogel in moral v tej svoji prvi, da tako rečemo, mladostni knjigi. Našel je svoje mesto v času, v katerem se »samo sanje smrti upirajo«:

Ne ljubezni,
ne uboja ne zmora,
samo čaka in pretaka
po žicah tujo kri...

Te pesmi dajo slutiti, da je Kajetan Kovič dozorel, dozorel v vsakdanjosti in iluzijah, da čuti v sebi še stvari, ki jih sedaj še ni mogel povedati, jim še ni našel besede, a že čuti, kot pravi sam — »grenke korenine mesa in duše«.

Veno Taufer

Ivo Dulčić: Procesija

LJUBLJANSKA KONCERTNA KRONIKA

Francoska pianistka

Monika de la Bruchollerie

Klavirski večer v soboto, 12. januarja. — Gospa de la Bruchollerie je imela tokrat na sporedu samo Schumanna in Chopina. Jedro sporeda sta bili dve sonati, po ena od vsakega teh dveh najbolj »klavirskih« romantičnih oziroma najbolj romantičnih klavirskih skladateljev. Kogar je mikalo, je tedaj spričo slogovne sežetosti sporeda lahko primerjal klavirski zvok, način izražanja in vsebino pri Schumannu in Cho-

Monika de la Bruchollerie

pinu. Vendar je bilo veliko bolj mikavno slediti izvedbi, saj je pianistka tako močna in svojevrstna umetniška osebnost, da v najboljših trenutkih njene igre vstajajo tudi te, že davno ne več nove skladbe, pred nas kot prerojene, polne nedotaknjene čara in vedno znova presenečajoče lepote.

Človeku z nekoliko psihološkega čuta in kritične izkušnosti postane jasno, da pri igri te umetnice odgovore vsa povprečna merila. Če obstoji en sam pojem, s katerim je mogoče označiti, kar je za njeno igro posebno značilno, potem je to — genialnost: Monika de la Bruchollerie je genialna pianistka, če je v tem obseženo, da je težje njene igre onkraj njene transcendence tehnične in da so zakoni te igre tudi onkraj akademskih norm o tem, kaj smeš in kaj ne; tako blizu je

pravim vrelcem življenja v umetnosti, da v tem tudi kakšne, rajši rečem pregnanosti kot nedognanosti, zbledijo in ne morejo več motiti. V nekih trenutkih med igranjem postane obraz umetnice čudno lep, smel in mlad in takrat je, kakor bi z zvoki preplaval dvorano valovi čiste, globoke erotike.

Že od prejšnjih nastopov pianistke mi je ostala v spominu svojstvenost, drznost, včasih kar epigramatična priostrenost njene interpretacije, pri čemer je bila ta vendar vedno umestna, okusna in sprejemljiva. Zdi se mi, da je v tem pogledu njena igra sedaj nekoliko bolj umirjena, bolj enotna. Se vedno igra izvirno in duhovito, pa manj kapriciozno in bolj poglobljeno. Morda je po glavnata sestavina te njene osebnosti sposobnost izredna kultura melodije, neskončno gibčna in odtenjevana, žlahtna melodična fraza, takšna, ki je vsa prežeta z izrazom. V skladu s tem so bila tako pri Schumannu kot pri Chopinu vsa mesta, ki so zahtevala v tem pogledu, izvajana s čudovito izrazitostjo, pa nikoli ne sentimentalno; bila so zanimivejša od bolj tehničnih, na motoriki slovečih odstavkov. Zato so bili tudi Chopinovi valčki — izbrala je večidel spvejšee, počasnejše — med najlepšimi trenutki večera.

Simfonični koncert z orkestrom Slovenske filharmonije in dirigentom dr. Danilom Svaro v ponedeljek, 14. januarja se je začel z Beethovno Eroico. Njena izvedba je bila izredno skrbna, tehnično in zvočno izbrušena, v čast dirigentu in orkestru. Vsem dolgem in zapletenem poteku simfonije skoraj ni bilo omebe vredne nečnosti, pa če vzamemo to ali drugo orkestralno skupino ali katerikoli instrument. V teh mejah je bila to skoraj vzorna izvedba Eroice. Tudi v interpretaciji je bilo, gledano od fraze do fraze, pravzaprav vse na svojem mestu, kakor je treba. In vendar: morda je vzela že priprava tega dirigentu in orkestru za prvič preveč energije ali pa je bilo pomankanje časa vzrok,

da globlje vsebinske, poetične in dramatične vrednote simfonije tu še niso prišle močnejše do izraza.

Pianistka Monika de la Bruchollerie je pri tej priliki igrala pri nas prvič z orkestrom. Spoznali smo torej njeno umetnost z nove strani. Mislim, da nam je to solgi z orkestrom tudi res odkrila nova, presenetljiva svojstva. Pokazala so se seveda že precej v prvem, Mozartovem koncertu v d-molu. Solisti so drugače večinoma precej egocentrični, igrajo svoj del in jim je malo mar, kaj se dogaja z orkestrom, da je daja njim samim potrebni zvočni okvir in spremljavo. Povsem drugače ta pianistka! Nji gre očito za umetniški učinek celote, za to, da se povzdigne lepota dela samega in pri tem ji je delež orkestra očito prav tako bistven kot njen lastni. Nepristno je v stiku z orkestrom, se obrača k njemu in ga skoraj didirira; čudovito lepo je, kakor zna na koncu kakšnega klavirskega odstavka zgolj s svojo igro samo orkestru sugerirati potrebni izraz, mu tako rekoč položiti na jezik glasbeni učinek na prehodu k novemu odstavku. — Koncert Čajkovskega v b-molu pa je tolačila tako, da se je prepustila popolnoma sinemu čustvenemu zanosu te glasbe, in sicer z izrazom, kakršen ustreza ritmu današnjega človeka: s takšno dramatičnostjo, v tako napetih tempih ter intenzivni dinamiki, da se je včasih zdelo, da so ti izbruhi energije že kar na meji tega, kar lahko vzdrži človek ter instrument. Tako prekipelavo joče interpretacije tega koncerta še nisimo slišali, vendar ni dvoma, da je bila delu Čajkovskega ustrežna in v njem utemeljena. Kljub vsej dozdevni neobzrzanosti je bilo namreč čuti na dnu v igri pianistke stalno pričujoči, nezmisljivi čut za pravo mero.

Dirigent je z orkestrom spremljal oba koncerta zgledno, vedoč se z njim prilagajati temeljni zasnovi umetnice-solistke.

Rafael Ajtec

DVOJE MANJŠIH

RAZSTAV

Spodnje in zgornje prostore Male galerije je te dni zavzel s svojo kolekcijo risb, tušev in laviranih perorah francoski slikar in likovni ustvarjalec France Kanaver. Slogovno je naslednik Hinka Smrekarja, prav tako pa tudi idejno, kar njegovemu delu ni v korist. Tematika in slog, s katerim jo upodablja, sta prežvečena in danes učinkujeta skoraj kot groteska, vendar pa ne dovolj močno. Humor njegovih del je sicer dobro zamisljen, vendar v izvedbi skoraj vedno zgolj svoj jasno začrtani cilj. Poleg osebnih doživljanj in čustvenih stajanj spodbuja tudi satire na družbo, ki pa niso več sodobne, ker se je družba izza Smrekarjevih časov v mnogem že spremenila. Ilustracije k Canavarjevemu Martinu Katurjeu so problematične nekoliko dozdevnejše, vendar nas pa tudi tu moti slog, ki bi ga lahko označili kot varijanto secesijskega. Motiv, kot so »Meje občutje po kinopredstavi in podobni, so kot osebno doživljanje in kot avtorska premedit, v drugih kot na primer »Kadar grem mimo

mesarskih izložbe pa zvide včasih celo v banalnost. Vendar privablja razstava zaradi mnogo obiskovalcev. Toda kljub temu vse kaže, da je pedagoško delo Franceta Kanaverja v zavodu za glasbo mladino uspešnejše od njegovega čistega umetniškega.

V salonu Kos v pasaji Nebotičnika razstavlja svoja olja Dora Klemenčič — Maj. Razstavlja je po obsegu skromna, prav tako po motiviki, saj poleg šestih krajnih obsegov le še eno tihotično in ležek zbirski akt. V teh delih lahko sledimo odlikam Klemenčičeve umetnosti, kot so predvsem trdna risba in na to navezana predvsem risarska grafična podoba. Slogovno je Klemenčič naslednik impresionistične generacije, v njegovih oljih zasledimo podobne formalne prijeme kot pri Francetu Pavlovcu. Le v barvitosti je Klemenčič posegel korak naprej: vsaka podoba je uplavana na skupen značilen toni občutek, ki daje poleg trdne risbe njegovi umetnosti močno določen značaj.

IZ LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFOV

Sijaj in beda

italijanskega filma

Kar pomnil, nisem ovidel še nobenega poprečnega italijanskega filma: ali so prav dobri ali prav slabi. Lok kvalitete se boči od »Atile« do De Sicih »Tatoo koles«, omešni člani pa manjkajo.

Filma »Dekle z reke« in »Plašč« potrjujejo pravičnost tako postavljene kvalitete levice italijanskega filma. Le da je razpon med njima, zlasti po zaslugi prege, precej manjši. »Dekle z reke« je namreč kljub vsemu, ne bi mogli reči boljše, a osekavko užitejši film kot »Atila«. Do umetnosti se seveda ni popeljal, za kar so se »potrudili« številni scenaristi, čeprav je bil med njimi tudi slavni Moravia. Zgodba o čudovitem dekletu, ki živi samosvoje življenje ob reki, je uplavana na okus najmanj zahtevnih gledalcev. Njene rekvizite: orača ljubizen, maščevanje, divje plesne in solzavi konec so spravili na dan iz zaprane ropotarnice romantične literature. Dali so jim sicer sodobno preobleko, ki pa je bila krojena iz tako slabega blaga, da so se kmalu pokazale razpoke.

Režiser Mario Soldati je še dokaj spretno upodobil pomanjkljivi scenarij, zlasti je s pridom izkoristil svojevrstno pokrajino okoli Pade, pri čemer mu je pomagal izvrstni snemalec.

Igralcev sploh ne bi omenil, če ne bi pripravljali debut Sofie Loren na naših platnih s kričavo reklamno. (Njeni vloži v »Atili« in »Carosello« namreč sploh ne upoštevamo. Zal Sofia ni opravičila svojega slovesa: igrati sploh ne zna in celo njena lepota je kaj malo prepričljiva.

»Plašč« sodi v zgornji del kvalitete levice. Ne dosega sicer orha, toda je kljub temu zanimivo in drzen film. Da, drzen, to bo prava beseda, kajti kako naj drugače imenujemo poizkus filmske realizacije Gogoljeve istoimenske povesti, ki so se ga prhu tega lotili Italijani. In kar je še bolj čudno: ta poizkus je posem uspel, za kar si lastijo zopet največ zaslug številni scenaristi, med njimi tudi Cesare Zavattini.

Gogol je dobil v njihovi adaptaciji novo, sodobno podobo. Osnovna ideja zgodbe so ohranili

neokrnjeno, vse drugo pa spremenili: čas, okolje, osebe in dialoge. S tem so zadovolili osnovnemu pravilo, ki zahteva, da je film vsaj na isti umetniški ravni kot literarna predloga ne glede na vse spremembe.

Ustvarjalni register režiserja Latuada ni bil povsod kos težkim nalagam, na katere je naletel pri realizaciji scenarija. Film ni povsem stilno čist: groteska se prepleta z realizmom, situacijsko komiko in klovnovskiimi doptiji.

Od igralcev zasluži posebno pohvalo nosilec glavne vloge Raschel. Njegova igra je prepričljiva, topla, preprosta in globoko človeška hkrati. Iste kvalitete ima — seveda v manjši meri — tudi film.

Zarko Petan

Vsako leto nas razveseli in preseneti zajetni zbornik »Slovenskega etnografa«. Z neznansko vmeo in hvalevredno trdnostjo vodita oba urednika leto za leto svoje ladijo mimo raznih finančnih ščel ter še hujših tiskarskih Karbid v varni pristani, kjer dragoceni tovor razprav, študij in poročil nanehno bogati in osvetljuje našo narodopisno znanost. Dobra mornarja sta, kajti nič jima ne gre po zlu in leto za leto se vedno bolj polni naša etnografska »skafca«. Moje laično razmišljanje spričo teh devetih letnikov »Etnografa« bi se izpremenilo v začudenje — koliko neobdelanega gradiva je še pri nas in kako ogromno področje dela je še pred našimi znanstveniki-narodopisci. Vsak letnik »Etnografa« prinaša novo gradivo in vse kaže, da ga ne bo nikoli zmanjkalo, posebno če si priključimo v spomin ugotovitve V. Novaka (»O bistvu etnografske in etnografske vede po svetih in v domovini, predlaga skupno izhodiščno točko za obe deslet več ali manj ločeni veji in nam pokaže, v katero področje je doslej segla narodopisna znanost. Mislim, da je prav, da etnografija tudi na teoretičnem poprišču razsvetli svoje pozicije. Skoro sedemdeset strani teksta obsega letnika in pomembna razprava Borisa Orla: »Ljudske smuči na Bloški planoti«. V Vidovskih hribih in v njih sosedini. Pisek, ki pristiha ljudske smuči »med najpomembnejše predmete naše ljudske materialne kulture«, je svoje delo zares temeljito pripravil. Najprej nam podaja geografski pregled smučarskega ozemlja, opise smučarstva in pregled virov in literature, preide na način izdelovanja tega preproste prometa sredstva, pokaže njegovo uporabo, se dotakne krpel in zaključuje z zgodovinsko-razvojnoproblematiko tega predmeta. Vprašanje izvora vidovskih in bloških smučarstva avtor odprto, čeprav se mu iz obdelanega gradiva ponujajo nekatere

zanimive hipoteze. Orlova razprava bo zanimala tudi širše kroge, posebno športne, in sicer doma in na tujem. Kjer se je o tem starem narodopisnem predmetu itak že veliko pisalo. Podobno »zimsko« temo (»Krpje in smuči na Pohorju«) je napisala tudi T. Urbas. V svoji razpravi ugotavlja, da so bile na določenem pohorskem terenu v uporabi najprej krpje ter šele kasneje smuči, ki pa po starosti zastojajo za bloškimi. »Krpje na Gorenjskem« je zgodnja opisa M. J. Gornjica; v njem sestavku se seznanimoz na najrazličnejši tip tipa snežnega »obuvalec« in pa z dejstvom, da se uporaba tega ljudskega prometnega sredstva vedno bolj opušča. Da so rekviziti iz kraljevske dedike Mirza popolnili, je F. Šarf opisala in vrniti obdelala »Sani v hribovskih predelih Gorenjske«. V tem članku nas avtorica seznani z vrsto sani, ki so še in ki niso več danes v uporabi (n. pr. sani za prevoz rude, kamenja itd.), pri posameznih opisih pa nam odkriva deloma neznane, a prišne slovenske izraze, kar pomeni prav gotovo bogatenje našega jezika. Sicer pa to velja za vse razprave v tem letniku, ki se bavijo z opisovanjem narodopisnih predmetov. Na področje narodne čipkarske umetnosti našega Primorja nam povedo članek M. G. Ušićeve »Rukav platene kotilje na starinskem ženskom ruhi iz Šklednu pri Trstavi. Avtorica, ki odlično pozna problematiko te umetnoobrtne panoge, je ugo-

Zadnji letnik

Slovenskega etnografa

tolvila staro delavnico v Šklednu, delavnico, ki je izvajala čipke po beneških predlogih, pa tudi iz zakladnice stare domače tradicije.

V strnjeni razpravi doprinese B. Merha nove izsledke o nastanku Vodnikovih basni »Kos in breza«, ki je po vsej verjetnosti nastala na podlagi neke naše ljudske pripovedi. V varianti o Gregorju navezuje avtor tudi na starinsko legendo o tem spomladanskem svetniku. I. Grafenauer je na kratko obdelal Slovačkov rokopiis narodne pesmi »Juri s pušo«, z narodno poezijo pa se tudi bavita spisa S. Kotnika (»Stefan Modričnik kot avtor ljudskih poveljev«) in K. Bačarja (»Polninski ljudski pesnik in godec Ivan Rupnik-Moze«). Podrobna, terenska raziskovanja nam bodo prispevala še marsikaj novum k našemu poznavanju ljudskega pesništva in tako važne panoge za razumevanje naše narodne psihe. Kako pristni je ljudski realizem, ki prosveta skozi Možetove verzze »Prenajelena smrti«:

»Bile je julija
drugi dan,
bilo je nekaj
čez poldan,
se je purlal vžgal,
ga udaril po glav,
leži na tleh krvav.« itd.

V razpravi »Harlekin v Bohinju« nam opisuje N. Kuret zanimiv lik bohinskih kolednikov imenovan »za-

platnik«, ki je s posredovanjem italijanskega elementa sprejel »neke tuje podobnosti v svoji noši, v bistvu pa sega z drugimi kemami vred v indoevropsko delavnico«. S. Viličan je spregovoril v članku »Vprašanje opasila« (kar pomeni na Primorskem toliko kot »žeganec«) zgodovinsko-pravni izvor te besede in se je verjetno precej približal resnici, čeprav avtor sam ne smatra stvari dokončno raziskane. »Ob problemu« slovenskih panjskih končnic, nam B. Rudolf naniza vrsto zanimivih razmišljanj o tej dragoceni panogi naše ljudske likovne umetnosti in končno podčrta dejstvo, da bo treba že v bližnji prihodnosti ob sodelovanju umetniških zgodovinarjev in narodopiscev rešiti podrobneje to vprašanje. Našega zaslužnega narodopisca prof. Zupaniča se ob njegovi osemdesetletnici spominja prof. F. Stelč in ugotavlja jubilarne zasluge za razvoj te znanosti pri nas, obenem pa navaja visoko priznanje, ki ga je dala njegovemu delu tudi tužnja.

Interesantna so tudi »poročila«, tu zvemo o terenskih delih mariborskega (T. Urbas) in celjskega muzeja v letu 1956 (M. Moškon); o današnji madžarski etnografiji piše V. Novak, o mednarodnem kongresu etnografov v Arnheimu na Holandskem B. Orel, o posvetovanju vzhodnoslovenskih folkloristov v Ljubljani (1956 L.) pa M. Matičetov. Zbornik zaključuje številna knjižna poročila in ocene iz domačih, jugoslovanskih, slovenskih in tuje literature. Vse ocene so stvarno napisane, nekatere pa celo zelo kritične.

Taka bi bila zelo skopo napisana vsebina devetega letnika »Slovenskega etnografa«, doleta sveda skozi laična očala. Strokovnjaki pa bodo ocenili po svoje, naši bralci pa bodo v njem prav gotovo našli mnogo zanimivih odkritij in drugih nadrobnosti. S. Mikuš

NAŠIM MLADIM BRALCEM

Pobarvan ZAMORCEK

Jim se je samo po barvi kože razlikoval od svojih vrstnikov. Njegova polt je bila čokoladno-rjava in lesketala se je ko naloženi čevlji. Poletni je bil komaj za spoznanje temnejši od drugih dečkov, toda pozimi je bila razlika očitna. Na zasneženi ulici je bil Jim videti od daleč kot majhna packa črnila na belem papirju.

Nekoč ga je neki pobalin vprašal, če ni morda njegov oče dimnikar in odtistihmal so ga vsi klicali dimnikarjev sin. Ta vzdevek se je zdel Jimu žaljivo, ker je čutil, da se za njim skriva sovraštvo do zamorcev, ki jz bilo v Jimovi domovini žal zelo razširjeno. Tako je bilo ljudem črne kože prepovedano vstopati v tramvaj pri istem vходу z belci, zamorci so morali sedeti v šolah v posebnih klopih in prepovedano jim je bilo družiti se z drugimi šolarji.

Jimu so sicer dovolili, da se je od časa do časa smel igrati

s svojimi sošolci, ker je bil edini zamorček na šoli, vendar so ga pri igrah vedno zapostavljali. Če

so tekmovali v teku, je Jim moral priti zadnji na cilj, čeprav je bil najhitrejši. Če so se kepali, je bil Jim tarča vseh kep, čeprav se jim je znal spretno izmikati. Če so se stekali, jih je Jim gotovo izkupil, čeprav je bil najbolj močan. In to vse zaradi čokoladnorjave polti, zaradi katere bi ga pri nas vsi zavidali.

Nekoga dne je prišel Jim v šolo s stjočim obrazom, kakor da so ga čez noč pobelili. Resnici na ljubo moramo povedati, da je imel za to tehten razlog, kajti dan poprej je obiskal črnega strica Toma, ki je znal na pamet skoraj vse pravljice o beli babi Rogi. Jim mu je potožil, kako ga njegovi tovariši imajo za dimnikarjevega sina in kako ga ob vsaki priložnosti spominjajo na to, da je on črn, oni pa beli. Modri stric Tom je poznal zdravilo zoper vsako nevednost in tudi Jimu je pomagal z nasvetom, ki se je imenitno obnesel. Sicer pa presodite sami.

Sošolci, ki niso bili vajeni Jimovega stjočega obraza, so planili vanj z vprašanji.

»Ali se ti je sanjalo, da si postal bel?« je vprašal eden.

»Morda so ti obljubili, da se boš za pusta lahko našemil v dimnikarja,« ga je podražil drugi.

Tretji je bil še bolj nesramen. »Prepričan sem, da si se vtihotaplil v tramvaj pri vходу, določenem za nas — belopolte ljudi,« je rekel.

Jim pa se je samo tajinstveno smehljaj in sploh ni odgovoril na

žaljivke. Sele ko so ga radovedneži lepo prosili, jim je zaupal svojo skrivnost.

»Moja koža je prav tako bela kakor vaša,« je rekel presenečenim sošolcem. »Da, na las taka kakor vaša,« je še enkrat pribil, nato pa je nadaljeval: »Toda moja mama me sleherni jutro preden grem v šolo, namaže s črno barvo, da se ne bi čez dan umazal. Sele zvečer si zmišem črno barvo s kože in v posteljo ležem bel kot čista rjuha.«

Da bi podvojil učinek svojih besed, jim je Jim pokazal dlani, ki so bile, kot pri vseh zamorcih, skoraj bele in rekel:

»Zjutraj sem si jih pozvil pobarvati.«

Poslej sošolci niso nikoli več dražili Jima zaradi njegove črne polti. Na tistem pa so mu bili celo nevoščljivi, ker se je lahko tudi po tleh zavalil, ne da bi se pri tem umazal.

Če človek nima prijateljev

Gotovo ima vsak človek nekoga, o katerem misli, da mu je prijatelj. Prijatelj je človeku tisti, ki mu lahko pomoči svoje težave in ta te skuša razumeti in ti pomagati. Dostikrat te pa prijatelj, s katerim si misliš vse najboljše, v nesreči zapusti.

Ni že vsak znanec tudi tvoj prijatelj. Imam mnogo znancev obojega spola, a nobeden se doslej še ni izkazal prijatelja. Mnogokrat so se mi najboljše prijateljice izve-rile in čisto sem bila razočarana.

V našem razredu sem poskušala že vsem dekletom postati prijateljica, a nobena me ni marala. Često sem o tem potožila mami in ta mi je rekla, da me ne razumejo, ker so mnogo bolj otročje kot jaz. Bila sem zelo žalostna zaradi tega. Skušala sem jih razumeti, skušala sem biti manj resna, hotela sem se jim približati, pa mi ni uspelo. One me niso razumele in so me zasmehovale in dražile. Žalostna sem bila zaradi tega in čisto sem tudi jokala.

Potem sem se začela družiti s sošolko Rožmarinko. Billi sva si tovariški, toda prijateljici si nisva mogli postati. Ona mene ne more razumeti, čeprav se jaz trudim, da bi me. Ne morem ji zaupati vsega, kar me teži. In tudi ona me včasih zbada in se mi posmehuje.

Moja edina prijateljica je mama. Ona me vedno razume in jaz ji povem vse. Često me tolaži, kadar ji potožim, da nimam prijatelja: »Saj imaš mene.« Toda jaz si želim prijatelja, ki bi bil moj sovrstnik.

Tako je, če človek nima prijatelja...

Tatjana Berčič,
IV. r. gimn., Ljubljana.

Pascalov voziček

Če imate kaj prostega časa in na, ki ga je odkril slavn fizik Newton (izg. Njuton): vsakemu učniku nasprotuje enak nasprotni učinek. Zato se voziček premakne naprej, ko začne voda teči nazaj, po istem zakonu, kot pasune v ramo na primer puška, ko počti strel in šine krogla proti tarči. Pascalov voziček je torej neke vrste top, ki pa ne strelja granat, marveč daje vodni curek.

Ce pritrdite gumijasto cev na prtljivo ogrodje — ogledite si ga na sliki — se bo voziček premikal v krog, dokler ne bo v posodi na pručki zmanjkalo vode. (Važen nasvet v oklepaju: Nikar ne delajte vsega tega v kuhinji, ker bo poplava in bo mama vzela šibo!)

S podobnimi napravami so delali poskuse nekateri drugi fiziki že pred Pascalom in tudi kasneje. Sami si lahko izdelate po istem načelu Pascalov čolnček, ki bo plul po vodi domače kopalne kadi ali v škafu za perilo. To bo morda še lažje, saj boste imeli ladjico prav gotovo prej skupaj kot pa kolesca za voziček.

Pripravi si škaflo, morda staro okroglo konzervo, ki pa mora biti prelučnjana na dveh koncih, kot kaže risba. Pritrdite jo na voziček. Morda bi uporabili še dobra kolesca stare otroške igrače. V konzervo zabijte dvojce cevčic. Tista zgornja naj bo napipčna, druga v zadnjem dnu pa vodoravna.

Na napipčno cevko natakните gumijasto natego — take naprave uporabljajo v kletih, kadar jemljejo vino iz sode, seveda pa so tiste precej večje — njen drugi konec pa postavite v posodo z vodo. To posodo nekoliko doignite, morda bi jo postavili na kuhinjsko pručko, tako da bo višje kot voziček. Vso napravo si lahko ogledate na priloženi risbi.

Ko boste odmašili vodoravno cev, se bo začel voziček premikati v nasprotni smeri, kot bo tekla voda iz konzervne škafle. To gibanje nastane zaradi zakona

voziček tudi dobil ime. Pripravi si škaflo, morda staro okroglo konzervo, ki pa mora biti prelučnjana na dveh koncih, kot kaže risba. Pritrdite jo na voziček. Morda bi uporabili še dobra kolesca stare otroške igrače. V konzervo zabijte dvojce cevčic. Tista zgornja naj bo napipčna, druga v zadnjem dnu pa vodoravna.

Na napipčno cevko natakните gumijasto natego — take naprave uporabljajo v kletih, kadar jemljejo vino iz sode, seveda pa so tiste precej večje — njen drugi konec pa postavite v posodo z vodo. To posodo nekoliko doignite, morda bi jo postavili na kuhinjsko pručko, tako da bo višje kot voziček. Vso napravo si lahko ogledate na priloženi risbi.

Ko boste odmašili vodoravno cev, se bo začel voziček premikati v nasprotni smeri, kot bo tekla voda iz konzervne škafle. To gibanje nastane zaradi zakona

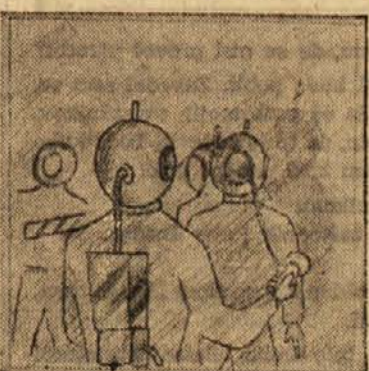
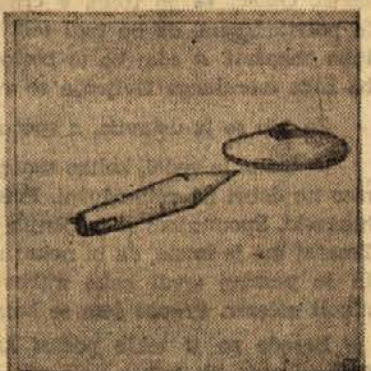
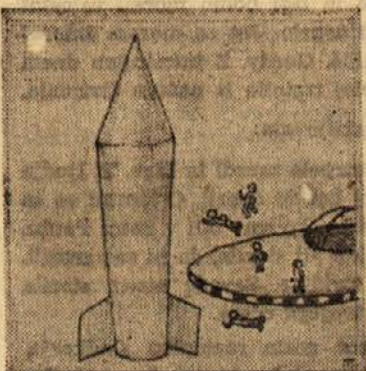
Vodoravno: 1. predlog, 2. tišina, 6. član, 7. gorak, 11. štednja (boljši izraz), 15. ime črke (skupaj s samoglasnikom), 16. grški junak, 17. neko drevo, 20. vrsta začimbe, 22. Ludolfovo število, 23. mali plug, 26. smer, pravilo (slabši izraz), 28. kazalni zaimek, 29. doba, vek, 32. okrađen, 34. nikalnica, 35. število, 38. neroden, tog, 40. povratni zaimek, 41. tona (okrajš.), 42. ajdi, 44. znanje, pouk, 45. hektar.

Navpično: 1. športnik (na naši risbi), 3. pokrivalo, 4. liter (okrajš.), 5. glavi za vzhajanje testa, 8. kratka za računa, 9. oseba iz grškega bajeslovja, 10. skala, 11. doba, stoletje, 12. nadav (del plačila v naprej), 13. soglasnik in samoglasnik hkrati, 14. prve dve črki besede iz 11. vodoravno, 18. muza ljubezenskega pesništva, 19. vzvod, 21. para (okrajšava za denarno enoto), 22. isto kot 21. navpično, 24. samó (prislov), 25. krepelce, oklešček, 27. viđi 13. navpično, 30. egiptovsko božanstvo, 31. moško ime, 33. kazalni zaimek, 36. osební zaimek, 37. grško-rimski stari vek, 39. žuželka, 43. vonj.

REBUS

POLET V VESOLJE

Potniki so slutili, da jim ni pomoči, saj se je že zgodilo, da so letéči krožniki večkrat ugrabili kakšno raketo in da potem ni bilo več ne duha ne sluha o potnikih in raketi. Letéči krožniki so ponavadi pridrevli, napadli in izginili neznano kam. Zemlji in vesmírski postaji pa se niso upali približati.

Pilot je brezžično poklical medplanetarno postajo. Sporočil je, kaj jim grozi. V imenu potnikov je poslal pozdrave svojcem. Letéči krožnik se jim je medtem nevarno približal. Potniki so bili smrtno bleđi. Raketo je letéči krožnik ustavil. Na površje letéčega krožnika so prilezla čudna bitja.

Ko so bitja opazila, da je raketa zaprta, so vlomili v steno. Potniki so se v tili skušali poskriti, a niso mogli. Tista čudna bitja so jih po obupni borbi odpeljala v krožnik. Zaprla so jih v temen prostor. Privezala so raketo za krožnik in odletela v temine vesolja.

Ujetniki so si najprej ogledali ječo. Pilot je imel pri sebi baterijo. Opazili so, da so stene kovnaste. Nikjer ni bilo videti izhoda. Trudni od strahu in brezuspene-ga iskanja so polegli po tleh in pospali. Medtem je bil v vesolju meplanetarni preplah. Več raket je vzletelo na kraj napada. Toda prepozno.

Vam je znano, da...

je Sahara 38 krat večja od Jugoslavije?
je slika na projekcijskem platnu v kinu desetstokrat večja od slike na filmskem traku?
izide letno v FLRJ približno 5000 različnih knjig v skupni nakladi 25 milijonov primerkov?
je najdaljša morska alga dolga tudi do pol kilometra?
leti galeb z brzino do 50 km na uro?
so Mont Everest, 8882 m visoko in najvišjo goro našega planeta, odkrili Kitajci leta 1700? Na zemljevid so jo prislali pred nekako 30 leti, osvojila pa sta jo Tensing in Hilari, dne 29. maja 1953. Mont Everest nosi v tibetanskem jeziku naziv Como Lungma, kar pomeni po naše: »Božja mati gora.«
nekatero ptico ujede lahko stradajo več tednov?

SKAKALNE TEKME V LJUBLJANI BREZ NEMCEV — VENDAR ZANIMIVE

Gorišek pred Plankom

Zidarju padec onemogočil zanesljivo zmago

LJUBLJANA, 16. jan. V zgodnjih popoldanskih urah so se valile pod Šišenski hrib, kjer stoji 60 m skakalnica, množice ljudi. Računajo, da je prisostvovalo prvimi letošnjim mednarodnim tekmam na tej lepi skakalnici okrog 6000 gledalcev, ki se niti niso jezili, ko so jim prireditelji po zvočniku sporočili, da ne bodo videli nemških skakalcev, ki so bili že najavljene, marveč le avstrijske in jugoslovanske. Še predkajci — med njimi pet Avstrijcev — že pripeli številke od 1 do 33. Skakalnica je bila v odličnem stanju, lepo urejena »od nog do glave«. Pri poskusnih skokih je bilo čuti rahel severovzhodnik, ki je postal še čedalje močnejši, vendar ne toliko, da bi zakrivil kakšen padec.

Zanimanje za skoke je bilo ogromno. Mnogo ljudi je opazovalo tekme onstran Vodnikove ceste, s šišenskih

Kaj bo z jeseniškim kegljiščem?

Na športnem prostoru pod Mežaklo je v neposredni sosesčini umetnega drsališča pred tremi leti hitro zrastle iz tal poslopje, ki naj bi bilo bodoče moderno štiristezno kegljišče. Vsi ljubitelji kegljaškega športa so se že veselili, da se bodo končno le preselili iz stare enostezne podrtije, ki že zdavnaj ne ustreza razvoju jeseniškega kegljaškega športa, v novi objekt. Toda prežgodaj so se veselili. Denarni viri so nenkrat usahnili in dela so zamrla. Lepi beli stavbi, v katero so investirali že več milijonov, manjkajo le še urejene stee in še nekatere malenkosti. Toda denarja, praviijo, da ni in tako delo počiva. Zdaj pa si bežno ogledamo dejavnost jeseniških kegljčev.

Nekaj let že uspešno tekmujejo v I. zvezni ligi. Moštvo in posamezniki so se iz neznanega kluba kmalu povzpeli med najboljše jugoslovanske kegljčarje. Na neseitih tekmovalnih z našimi in inozemskimi tekmovalci so dosegli lepe uspehe in vse uspešneje prdirali pod sam vrh jugoslovanskega kegljaškega športa. Najpečji uspeh so poželi leta 1953, ko so se iz Maribora, kjer je bilo državno prvenstvo, vrnili s častnim naslovom prvaka FLR-j na narodnem slogu. Prav takrat se je tudi najbolj živo diskutiralo o tem, da morajo Jesenice končno dobiti novo štiristezno kegljišče.

Obljube so kar deževale in nekaj časa je kazalo, da ne bo treba več dolgo čakati nanj. Zato so staro že neuporabno kegljišče porušili, v pričakovanju, da bodo kmalu v novem. Toda tega ni in ni.

Uprava kegljaškega kluba je poizkusila vse, kar je bilo v njeni moči, da zagotovi potrebna denarna sredstva za dokončno dograditve, žal do danes brez uspeha.

Tako so ostali jeseniški kegljčarji brez svojega kegljišča. Nič ni čudnega, da je začela kvaliteta Jeseničanov občutno padati, saj praktično niso mogli več trenirati, kolikor bi morali. Res pravo čudo je, da so se še obdržali v I. ligi, ko trenirajo na tujem enosteznem Gradisovem kegljišču le trikrat na teden. Nič čudnega pa ne bo, če bodo izpadli iz lige, ker ta šport v drugih krajih, kjer imajo pogoje, hitro napreduje.

Tudi v začetku letošnjega leta so kegljaškemu klubu obljubili denar, s katerim bi dokončali kegljišče. Toda tem obljubam že nihče več ne verjame, ker jih poslušajo že nekaj let. Mislimo pa, da tako industrijsko središče, kot je Jesenice, morajo imeti to, kar jim je nekaj let obljubljalo. Je tako se bo ta, med železarji tako priljubljen šport razvil v širino in se kvaliteto povzpeli na mesto, ki ga je — ne po svoji krivdi, izgubil.

Zato se vsi jeseniški kegljčarji upravičeno sprašujejo: »Kako dolgo bo treba še čakati?« S. B.

poljan. Na vseh drevesih ob skakalnici so čepeli fantiči in se celo pozibavali visoko v krošnjah. Se preden si stopil pod skakalnico si lahko kupil startno listo. Na njej si najprej opazili, da je med petimi sodniki tudi Avstrijec Ziegler ter da bodo pred tekmovalci izvedli po en skok Džakomeli iz Zirov ter Senčar in Babnik iz Ljubljane. Džakomeli, ki je našemu dopisniku povedal, da bo star 15 let šele v nedeljo in da bo v kratkem odšel v tujino tekmoval za pokal Kongsberg, in njegova kolega so bili res fantje in pol. Previdno so se spustili po zaletišču in bolj »otipale« skakalnico — kar je bila njihova naloga — kot pa skakali. Zato so bili njihovi skoki krajši, komaj nekaj čez 40 m.

Takole je skakal Albin Rogelj, pa je bil »šele« tretji

Brzovjavke

● STOCKHOLM, 16. jan. (Tas). Švedska hokejska federacija je sklenila, da se bodo Švedi le udeležili svetovnega prvenstva v Moskvi. Pred tem pa se bodo srečali še s hokejski ZDA, ki prihajajo na več kot enomesečno turnejo po Evropi.

Prvenstva v Moskvi se bodo torej udeležili: Poljska, CSR, Švedska, SZ, Japonska in Finska. Kanada, ZDA, Norveška in Britanija so odpovedale udeležbo zaradi političnega položaja. Nemčija se bo odločila 27. januarja.

● ZAGREB, 16. jan. Zaradi nestalnih vremenskih razmer bo republiško prvenstvo Hrvatske v hokeju na Jesenicah od 21. do 23. januarja. Ekipa Zagreb, Mladost, Drvodolac (Varaždin), Železničar (Karlovac) in Segesta (Sisak) so že odpotovali na Jesenice.

● OSLO, 16. jan. (Reuter). Šahovsko moštvo Danske je premagalo reprezentanco Norveške z 11:8. Na prvi deski je Larsen remiziral z Myhrejem (Norv.).

● LJUBLJANA, 16. jan. Jutri bodo naši skakalci Zidar, Rogelj, Langus in Gorišek pod vodstvom dr. Dečmana odpotovali na skakalno turnejo v Švicco, ki bo od 20. do 27. t. m.

● VARŠAVA, 16. jan. (Reuter). Na šahovskem prvenstvu za leto 1957 je zmagal mojster Platter z 12,5 pred Diezlovskim 12 točk in drugimi.

● BEOGRAD, 16. jan. Rokometisti Zagreba so povabljeni na mednarodni turnir v malem rokometu, ki bo v Pragi 26. februarja in ki se ga bo udeležilo še eno švicarsko in švedsko moštvo. Crvena zvezda pa je povabljena v Budimpešto.

PATRICK
QUINTIN

ISCIEM

SAMEGA SEBE

34

— Gordy, kako deluje stol? Upam, da se nisi preveč utrudil? Spričo zadnjih dogodkov sem bil hudo pobit. Zavedal sem se, da je bila gospa Friend najnevarnejša od vseh mojih sovražnikov. Ko bi jo mogel zgrabiti, se mi je zdelo, da bi jo zadavil. Toda kako bi mogel to le storiti? Se v roki nisem imel nobene moči.

Omenil sem ji razgovor z odvetnikom.

— Telefoniral je očetov pravni zastopnik Peter Bridge.

— Kaj je hotel?

— Rekel je, da bo prišel jutri opoldne z gospodom Maughutom, če se ne boste kako drugače domenili.

— Je kar prav. Sicer pa mi ni bilo treba telefonirati zaradi ga.

Njen mir je bil odvrtno neznošen.

— Čemu že pride jutri gospod Maughut? — sem vprašal in postavil vse na kocko.

— Zaradi seje. Tudi on je član Lige. Tvoj oče je želel, da se zljani. In ker je dober klient...

— Torej bo jutri seja Lige? Sem mislil, da je nameraval priti samo gospod Maughut.

REZULTATI

Gorišek (Enotnost) 209,5 točke (58, 60,5); Plank (Bischofshofen) 206,5 (58, 58,5); Rogelj (Enot.) 203,5 (56, 59); Langus (Jesenice) 198,5 (54, 58); M. Oman (Enot.) 196,5 (52,5, 55); Krznarič (Mojstrana) 195 (53, 56); Wieser (Bischofshofen) 191,5 (53,5, 55,5); Podlogar (oba Enot.) 187(54, 54); Franko 187 (54,5, 53,5); Zidar (Jesenice) 182 (62, 61 p.), itd.

To bosta zmogla tudi Gorišek in Rogelj. Gorišek — zavlada je tišina, polna napetega pričakovanja in velikega upanja — je skočil za Plankom, lepše in dlje — 60,5 je sporečil napovedovalec. Veselje! Prvo mesto je bilo rešeno. Tudi Langus je skočil zelo lepo in štiri metro dlje kot v predskoku. Rogelj — šlo je za drugo mesto. Ali mu bo uspelo? V prvem skoku je bil za dva metra krajši od Planka. Pognal se je, odskočil in lepo zaplaval — 59 m. Dobro, toda nekoliko premalo, da bi ujel Planka.

Tekma je bila končana, končana z uspehom naših skakalcev. Kljub Zidarju smoli. Najpomembnejši pa je dober vtis, ki so ga napravili skoraj vsi naši skakalci. Ki se pripravljajo za velike planiške dni. Voljo imajo, naderjeni so, omogočiti jim je treba še nove tekme in treninge.

K. D.

Tri mimogrede

Po prvi seriji skokov v konkurenci vprašanje zmagovalca še ni bilo odločeno. Najdalje se je dotle pognal Zidar, toda trije Avstrijci so bili tik za njim. Habersatter, Plank in Müller so ravno skupaj pripravljali »dile« za zadnji skok, ko smo se obrnili nanje za vprašanjem,

Avstrijec Wieser na zaletišču tik pred odskokom

Krynica — reprezentativen gost

Drevi se bodo hokejski »Ljubljane« spopadli na domačem igrišču z drugim reprezentativnim nasprotnikom. Moštvo KTH Krynica, katerega gostje so bili ljubljanski hokejski dvakrat, prvič v vrata obisk. Izgubljati besede o kvaliteti gostov je nepotrebnost. Dovolj naj bo, če povemo, da sodi poljski hokej v evropski vrh. Gostujoče moštvo pa zavzema v poljski prvi ligi trenutno drugo mesto, torej vrh v vrhu. Ogled te tekme bo vsekakor užitek. Poljski igrajo hokej, ki je enakovreden hokeju čeških gostov. In njihov način igre našim bolj všeči. Odtod dober rezultat 6:2 na Poljskem in zatrdan obet naših fantov, da bomo imeli priložnost videti čedno število napetih situacij.

O tem ne dvomimo, le da se bodo prireditelji nekoliko bolj potrudili in omogočili, da bodo vsi gledalci videli in vedeli, kaj se godi na igrišču. Tekma se bo začela ob 19.30 na igrišču pod Cekinovim gradom. V primeru močne odjuge bo prireditev na Jesenicah. Za prevoz Ljubljancev bodo skrbeli Putnikovi avtobusi.

še se bodo udeležili skokov v Planici. »Zatrdno smo odločeni priti. Upamo, da ne bo kakih nesprevidenih evir Habersatterja, ki se je udeležil velike avstrijsko-nemške skakalne turneje, smo vprašali, kaj sodi o ruskih skakalcih in njihovi šoli.

»Mislim da tu ne gre za neko novo šolo. Novo je le to, da so Rusi do skrajnosti izkoristili predklon pri odritju. To jim je omogočilo njihov poseben način treninga.«

»Kaj pa primerjava med Skandinavci in Rusi?«

»Zaenkrat so Finci še boljši. Razlika pa je prav majhna. Rusi so jim tesno za petami. Sicer pa mislim, da bi bili mi vsi boljši, če bi skakali kot Rusi na življenje in smrti.«

»Obrnili smo se še na lanskega zmagovalca v Ljubljani, Müllerja. »Lecio, vam ne gre prav od rok. Po dveh padcih bi sodili, da vam skakalnica ne leži.«

»To ne, nalet in doskok je prav dober. Kakšen pa je iztek niti ne vem, ker do tja zaradi padcev še nisem prišel,« se je šaljejo odrezal.

Najmanjši in obenem najmlajši tekmovalci danes je bil Džakomeli iz Zirov. Cisto slučajno smo ujeli drobce razgovora med njim in tehničnim sekretarjem SZS. Takoj nam je bilo jasno, da

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V BEWERVIKU

Matanovič vodi

Bewervik, 16. jan. — Včeraj so igrali na mednarodnem šahovskem turnirju v Bewerviku V. kolo. Doseženi so bili naslednji rezultati: Matanovič: Van Shaltinga remi (beljan-ka), Spaniard: O'Kelly remi (kraljeva indijka, 40 potez), Donner: Kramer remi (nimcoindijska obramba, 25 potez), Stahlberg: Toran 1:0 (igra damnega kmata, 45 potez).

Po V. kolu vodi Matanovič s 4 točkami pred Stahlbergom s 3,5 točke.

Nabavno-prodajna zadruga frizerske stroke, Ljubljana, sporoča vsem svojim članom žalostno vest, da je preminil njen dolgoletni član in vodilni funkcionar

MILAN FUGINA

Draga pokojnika bomo spremlili na zadnji poti v petek, 18. januarja 1957 ob 15.30 iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

BRIVSKO-FRIZERSKA ZADRUGA

Umrla je naša ljuba mama, stara mama, sestra in tašča

AMALIJA SIREC

roj. Semolič

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, 17. jan. 1957 ob 16.30 iz Nikolajeve mrliške vežice na pokopališče Zale.

Ljubljana, 16. jan. 1957.

Zalujoci: otroci Ivan, Vici, Dana; zet Toni; snahi Nada in Ivan-ka; vnučka Janko in Dunja; brat Jože ter ostalo sorodstvo.

— O ne, ne samo Maughut. Vsi bodo prišli — je odgovorila in skrbno navijala volno v klobko. — Kaj ti tega še nisem rekla? Jutri bo slovesna seja v spomin na tvojega očeta in seveda jo bo vodil gospod Maughut. To bo spominska svečanost.

— Odvetnik je omenil nekak dokaz.

— To boš že videl. Dokazati bomo morali, kako zelo smo moralni. Zato ne bo ne alkohola ne cigarete. Vse pepelnice bomo morali skriti. Obledel se bo treba v črnilo in biti bomo morali žalostni in potrti. Upam, da bo tudi tebi to uspelo. Jaz se moram zmeraj tako obnašati. A zdaj bo to poslednjič. Gordy, Z jutrišnjem dnem bo Liga moralnega življenja za vselej izginila iz našega življenja.

Za hip se je ustavila, a spet nadaljevala:

— Da bi le vedel, koliko sem pretrpela zaradi te Lige. Ti ljudje niso ne dobri ne velikodušni. Precej boš to opazil. Odvratni so in hinavski. Spominjam se prejšnjih časov, ko smo bili v Saint Paulu. Zmeraj me je imelo, da bi nekaj rekla ali storila, da bi se zgrozili. In še posebej sredi kakih njihovih pridige. Seveda nisem storila nikoli ničesar. Preveč sem se bala tvojega očeta.

Besede so ji tekale počasi kakor gosta raztopina sladkorja. Občutil sem jih kakor poljenje strupenjače, ki me bo vsak čas usekala. Poskušal sem napeljati razgovor drugam, na stvari, ki so me zanimala.

— Kaj pa naj jutri počnem? — sem vprašal.

— Ti? Nič, dragi. Ti moraš ohraniti povsem naraven videz. Dostojno se obnašaj nasproti gostom in ne pokaži, da ti je nemara dolgčas. Prav bi bilo, če bi deklariral očetovo odo.

Ko je to rekla, me je pogledala izpod čela.

— Se je spominjaš? — me je vprašala.

— Ne, ne cele.

— Jo bomo pa nocoj ponovili, tako da jo boš dobro znal. Maughut bi bil navdušen, ker si bil ti, dragi moj, zmeraj največji grešnik v družini. Res, navdušen bi bil, če bi videl, da si se spremenil. Človek nikoli ne ve, — je ustavila pletenje in dvignila glavo. — Mogoče ti bo ta seja pomagala, da se spomniš nekaterih reči. Res tu, v Kaliforniji, nisi bili nikoli na nobeni seji in tudi gospoda Maughuta ne poznaš, toda v Saint Paulu si bil menda na vsaki. Saj je tako hotel tvoj oče.

Napenjal sem možgane, da bi prepoznal skriti smisel vsake njene besede, vsake besede teh ljudi, in to me je utrujalo. Zdaj sem razmišljal: — Gordy je bil strašilo, najslabši član družine, ničvrednež. In če je bil Friend zares ubit, bi lahko Gordyju pripisali ta zločin. Maughut in Peter Bridge Gordyja nista poznala. Torej je bil Gordy edini v družini, ki ga je bilo moč zamenjati z drugim človekom, ne da bi se tega zaveda.

Položaj mi je postalal počasi zmeraj bolj razumljiv. Friendovi bi se lahko zanesli na uspeh, če se bo jutri izteklo vse po sreči. A kdo ve, kako bo? Kaj je Murney hotela reči, ko jih je imenovala demone?

— To se pravi, da se bom naenkrat vsega spomnil! — sem vzkliznil.

— Ali mi hočeš pomagati, če se mi bo kje zataknilo — sem vprašal s komaj zadržanim gnevom spričo odvrtno sladkobe v njenem glasu.

— Kaj to vprašuješ, Gordy? Moj bog, ti še zmeraj dvomiš o nas. Spoznala sem to, ko mi je Selenia rekla, da si brskal po pisalni mizi in našel sliko nečaka Benyja.

ZASEDANJE ZVEZNEGA ODBORA AMZJ Kompromisna rešitev

Reprezentanci BiH in Slovenije državna prvaka

V nedeljo je imel svoje redno zasedanje zvezni odbor Avtomoto zveze Jugoslavije. Udeleženci so razpravljali o splošni problematiki avtomoto športa, predvsem pa o vzgoji mladine in novih voznikov. Jasno je, da so se dotaknili tudi športne problematike in predvsem tekmovalni v letošnji sezoni. Letos bo tudi leto zelo peštra in obsega vrsto dokaj zanimivih tekmovalnih najsvob in v zvezi s tem ali pa meddržavnem merilu.

Odbor je potrdil kot glavno dirko mednarodno tekmovalno za »Nagrado Jadrana« v Opatiji, strnjal pa se je tudi z izvedbo tradicionalnega Jadranskega rallyja in z udeležbo naših dirkačev na rallyju Akropolis. Izmed histričnih dirk bosta priznani za državno prvenstvo cestna dirka v Beogradu ter mednarodna goraska dirka na Ljubljano. Organizirali bodo tudi letos tri omenjene vožnje za državno prvenstvo, in sicer v Makedoniji in v Crni gori ter omenjeno vožnjo v čast rojstnega dne predsednika Tita — verjetno v Srbiji ali v BiH.

Odbor je sprejel sklep, da bodo morale letos republiške zveze in prav tako društva dati večji poudarek trenažnim ocenjevalnim vožnjam, ki naj bi bile glavna osnova športne dejavnosti. Za zamisel je v inozemstvu že stara in pomeni v raznih državah višek športnega tekmovalstva avtomobilistov in motoristov.

DVA PRVAKA

Načeto in rešeno je bilo tudi najvažnejše vprašanje — ki zanima zlasti slovenske motoriste — namreč končni rezultat tekmovalstva in ocenjevalni vožnji za državno prvenstvo leta 1956. Kot je znano, je ob koncu tega tekmovalstva nastal precejšen problem, kdo je dejansko državni prvaki v Sloveniji ali BiH. Obe reprezentanci sta osvojili enako število (23) točk. Zvezna športna komisija je še posebej bila naslov državnega prvaka reprezentanci BiH, proti tej odločbi pa se je Avtomoto zveza Slovenije pritožila in zvezni odbor AMZJ je zadevo že enkrat obravnaval. Izrekel pa je pravno »salomonsko« razsodbo: da bi bili obe republiki zadovoljni in nobena ne prikrasjena, je odločil, da si naslov državnega prvaka Slovenija in BiH takoj podelita, ker imata pač enako število točk. Ta odločitev je sicer dokončna, po našem mnenju ni posledna. Zvezni odbor AMZJ je namreč priznal krivdo zvezne športne komisije, ki je pomanjkljivo sestavila pravilnik o zvezni ocenjevalni vožnji. Pravilnik ni namreč prav nič določil, katerim tekmovalcem se smejo šteti točke za možni plasirani in katerim ne. Zato je reprezentanca BiH zbrala končno število točk s tekmovalci svojih dveh moštvi, ne pa s tekmovalci, ki so na vseh ocenjevalnih vožnjah tekmovali v istem moštvu.

Sicer pa je imel ta spor — če ga seveda smemo tako imenovati — vendarle ugodne posledice. Pravilnik so na intervencijo AMZJ Slovenije popravili, tako da v prihodnje ne bo glede tekmovalstva in ocenjevanja benih nejasnosti. Pravilnik namreč določa točno določa, da se v primeru enakosti števila točk pri dveh moštvih šteje tudi plasirani, dirigent moštva, ki so stalno nastopali v teh moštvih.

POMEMBNE NALOGE

Odbor je sprejel tudi pomemben sklep glede dela z mladino. Sprejet je bil namreč pravilnik o akcijah z mladino, ki naj bi jo društva v BiH večji meri poučevala o cestno-prometnih predpilih, v vožnji in tudi v poznavanju vozil. Na ta način bodo precej pripomogli k urejanju in varnosti prometa, ki se vedno bolj veča. Hkrati pa vzbudila pri mladini zanimanje za avtomoto dejavnost. Dosedanja načina dela z gojenimi predvozniki bo ostal še naprej, društva pa naj gledajo, da bi bila glede tega še bolj v širino.

-nts.

RADIO LJUBLJANA

DNEVNI SPORED

Za četrtek, 17. januarja 1957
5.00 do 7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pesni glasbeni spored, vmes poročila) — 6.30 do 6.40 Reklame in obvestila — 7.10 Zabavni zvoki, vmes ob 7.20 do 7.25 Naš jedilnik — 8.00 Zaključek oddaje — 11.00 Naši najmlajši poje — 11.15 Cielbanom — dober dan! (Betтина Kleinovot, prevod B. Koziner, Cudodelno zdravilo) — 11.30 Danilo Svara: Tretja simfonija (dva orkestra Slovenske filharmonije, dirigent Jakob Cipič) — 12.00 Labele opoldnjski glasbeni spored — G. Gershwin: Porgy in Bess, simfonična slika; H. Bunde: Spomini na ples — 12.30 Kmečka univerza — dr. Miran Orel: Pospetujemo pridelovanje namiznega grozdja — 12.40 Tenorist Mario del Monaco poje arije iz Verdijevih in Puccinijevih oper — 13.15 Hammond orgle v ritmu — 13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Željele ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Utrinki iz literature — Boris Pahor: Mesto v zalivu — 16.00 Z našimi in inozemskimi solisti — J. S. Bach: Sonata za flavto v C-duru; C. Debussy: 12 preludijev; P. Viardot: iz »Lirskih pesmi«; A. H. Toccata; H. Encke: Sonata za dva klavirja — sedeljuje: Erika Friess-Traut (klavir), Milena Trost (sopran), Boris Campa (flavta), Max Hallecker, Marčica Lipovšek, Paul Traut in Pavel Šivko

Dne 15. januarja 1957 je nenadoma preminil naš dragi mož in oče dr. ANDREJ NOVAK

SODNI SVETNIK V POKOJU

Pogreb našega ljubelega pokojnika bo v petek, dne 18. januarja 1957 ob 10.30.

Mozirje, Ljubljana, Maribor, 16. jan. 1957.

Zalujoči: žena Marta, hčerka Andreja in sin Franc za marto.

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA NUJNE PRIMERE

1. Zdravstveni dom Center ob 13. do 19. januarja: dr. Papis Hubert, tel. 39-150, 23-081; dr. Zargi Rado, tel. št. 23-363; nočna dežurna ob 21-7, nedeljska ob 7-21.
2. Zdravstveni dom Bežigrad ob 20-8; dr. Peče Henrik, tel. 31-286 ali 30-800.
3. Zdravstveni dom Šiška ob 12. do 19. januarja: dr. Ponikvar Rafael, tel. št. 20-748, Celovška cesta 28, ob 20-8.
4. Zdravstveni dom Vič ob 20-7, nedeljska ob 8-20, tel. 21-797.
5. Zdravstveni dom Rudnik ob 20-8; dr. Lobe Franc, tel. 20-167.
6. Zdravstveni dom Moste ob 20-7, nedeljska ob 8-20, Krekova ul. 5, tel. št. 21-259.
7. Zdravstveni dom Sentvid ob 20. do 7. tel. 731.

Društvo livarjev LRS vabi svoje člane in prijatelje na redni letni občni zbor v soboto, dne 19. januarja ob 9 v Ljubljani, Askerčeva ulica 32.

90 % madežev na obliki je mastnih. FLEX čisti vse madeže masti, olja, znojia itd. FLEX moraš imeti doma in na poti.

Katera žena si ne želi mladostno in sveže lice? In vendar si ga s kozmetično masko TEINT BELL lahko takoj pridobi.

Odbor Društva zobozdravstvenih delavcev Slovenije obvešča članstvo, da bo prihodnji sestanek in seminar 8. in 9. februarja. Program bomo javili pravočasno.

PUTNIK SLOVENIJA

obvešča:
PUTNIK SLOVENIJA prireja naslednje izlete:
— trodnevni avtobusni izlet v VERONO, združen z ogledom velesele v mesecu marcu. Istočasno si bodo udeleženci ogledali tudi zanimivosti BENETK in TRSTA;
— trodnevni avtobusni izlet na DUNAJ v mesecu marcu ob priliki znanega spomladanskega veleselema;
— štiridnevni avtobusni izlet v MILANO meseca aprila. Udeleženci izleta si bodo ogledali mednarodni velesele, nato pa se napravili izlet k Comskem jezeru;
— dvodnevni avtobusni izlet v TRST, ki ga prirejamo vsak mesec.

Program izletov so na razpolago v najbližji poslovalnici »Putnik-Slovenija«. Istočasno zahtevajte tudi program ostalih izletov, ki jih bomo priredili v prvem polletju 1957.

Ce v vašem kraju ni poslovalnice »Putnik-Slovenija«, pišite na naslov: »Putnik-Slovenija«, Ljubljana, Titova cesta 12, da vam brezobvezno pošljemo program.

Kadar ste namenjeni v inozemstvo, vam potni list in vse potrebne vize v najkrajšem času preskrbi PUTNIK-SLOVENIJA. Sporočite vaše želje najbližji poslovalnici PUTNIK-SLOVENIJA.

PREDAVANJA

Društvo ekonomistov, Ljubljana, seklja za ekonomiko in organizacijo podjetij, priredi v petek, 18. januarja ob 17 v prostorih Ekonomske fakultete, Gregorčičeva 27, predavanje tovariša Mitje Kamušiča: »Organizacija pravne službe v podjetjih«. Vljudo vabimo člane seklje in vse ekonomiste, ki jih ta problem zanima.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike in medicinske višjih sestromov na predavanje tov. prof. dr. J. Milčinskega: »Odklonitev zdravniške pomoči«. Predavanje bo v petek, dne 18. januarja ob 19.30 v predavalnici Interne klinike v Ljubljani in ne 18. januarja 1957, kot je bilo dne 13. januarja 1957 pomotoma objavljeno.

Dramska seklja pri DPD Svoboda Sentvid bo priredila tečaj za igralce začetnike in nadaljevalni tečaj za igralce amaterje. Kdor ima veselje, naj se zgasi v četrtek, 17. januarja, ali v petek, 18. januarja ob 18. do 19. ure v čitalnici Svobode pri tov. Hladniku, kjer bo vpisovanje.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki bo dne 17. januarja ob 18 v dvorani SAZU. Predaval bo akademik in prof. dr. Srečko Brodar. Tema: Črni kal, nova postaja ledenodobnega človeka v Slovenskem Primorju.

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov priredi v četrtek, 17. januarja 1957 ob 20. uri v sindikalni dvorani Sekretariata za gospodarstvo, Gregorčičeva 23, predavanje univ. doc. cent. dr. ing. Srdjana Turka z naslovom: »Zanimivosti s potovanja v Združene države Amerike«. Vabljeno.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 17. januarja ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«. Abonma B. (Jacinta Nedeljka Kacnova k. g., Zlodej Ant. Homar.)
Petek, 18. januarja ob 15.30: Kreft: »Krajski komedijanti«. Abonma Petek I. popoldanski.
Sobota, 19. januarja ob 20: Molière: »Sola za moše«, izsiljena ženitev. Abonma A.
Nedelja, 20. januarja ob 15: Moder-Ajčić: »Janko in Metka«. Izven in za podeljele;
ob 20: Kreft: »Krajski komedijanti«. Izven in za podeljele.

Drama Ljubljana kupi vsa izdovod knjige Sophokles: Kralj Oidipus, prevod Anton Sovr, druga izdaja l. 1944. Abonente reda B obveščamo, da je v Drami nocoj za red B predstava Cankarjeve farse »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«. Obonenti reda A, ki jim je zaradi boleznj in ansamblu Drame odpadla predstava »Krajskih komedijantov« v torek, 18. januarja, dobijo v soboto, 19. januarja, Molièrovi enodejanki »Sola za moše« in »Isiljena ženitev«.

OPERA
Četrtek, 17. januarja ob 19.30: Svara: »Kleopatras«. Abonma U.
Petek, 18. januarja: Zaprti.
Sobota, 19. januarja ob 19.30: Offenbach: »Hofmannove pripovedke«. Abonma E.
Nedelja, 20. januarja ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. Gostovanje Valerije Heybalove, Rudolfa Francila in dirigenta Vlada Koblerja. Izven in za podeljele.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Četrtek, 17. januarja ob 20: A. Remec: »Magda«. Abonma red Četrtek.
Vstopnice so tudi v prodaji.
Sobota, 19. januarja ob 20: Barillet-Grédy: »Pera«. Izven.
Nedelja, 20. januarja ob 20: A. Remec: »Magda«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Četrtek, 17. januarja ob 18: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«, pravičljna igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava. Izven.
Sobota, 19. januarja ob 20: Stuart: »Čudovite pustolovščine«. Komedija. Izven.
Nedelja, 20. januarja ob 16: Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Zadnja popoldanska predstava. Izven.
ob 20: Stuart: »Čudovite pustolovščine«. Komedija. Zadnja večerna predstava. Izven.

Prihodnji teden bo premiera Linhartove komedije »Zupanova Micka« in Ogrincve igre »Kje je meja«.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete
Levstikov (Sentjakobski) trg 3
Četrtek, 17. januarja ob 17: Tauber-Novy: »Močja in šivali«.
Petek, 18. januarja ob 15.30: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«. Zaključena predstava za pionirski odred osnovne šole Vrhnika.
Sobota, 19. januarja ob 17: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.
ob 20.30: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«. Za odrasle.
Nedelja, 20. januarja ob 11: J. Malik: »Zogica Marjolica«.
ob 15: F. Bepk: »Lenuh Poležuh«.

Ročne lutke
Resljeva cesta 28
Nedelja, 20. januarja ob 17: A. Papler: »Pustolovščina«. Predstava za vse predstave v obeh gledališčih v sredo, četrtek, petek in soboto od 10-12 v Upravi, Resljeva cesta 28, telefon 32-020 in pol ure pred vsako predstavo pri gledališki blaginji.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Četrtek, dne 17. januarja: lekarna »Center«. Gosposka ulica 12.
Petek, dne 18. januarja: lekarna »Tabor«. Trg revolucije 3.

KINO
PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Krogla čaka«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »Pekel izpod ničle«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 17. januarja ob 19.30: Kreft: »Kreatura«. Red B. Nekaj sedežev in stojal v prodaji.
Petek, 18. januarja: Zaprti.

VOJNA POŠTA 3945-27, SARAJEVO

razpisuje

prvo licitacijo za zgraditev naslednjih transformatorskih postaj

1. Montaža transformatorskih naprav 10/0,4 kV, 400 kV na Grbavič. Proračunska vrednost znaša 4,836.000 dinarjev.
2. Montaža transformatorskih naprav 10/0,4 kV, 630 kVA, transformatorske postaje v vojaški bolnišnici v Sarajevu. Proračunska vrednost znaša 9,240.000 dinarjev.
3. Zgraditev transformatorske postaje v Banji Luk, 10/0,4 kV, 100 kVA. Proračunska vrednost znaša 2,500.000 dinarjev.

Licitacija bo za vse zgoraj naštetih objekte 4. februarja 1957 ob 10. uri v pisarni Vojne pošte 3945/27, Sarajevo. Do dneva licitacije lahko dobite v pisarni zgoraj navedene vojne pošte tehnično dokumentacijo kakor tudi pogoje za licitacijo, in sicer vsak delavnik od 10. do 14. ure.

Iz pisarne V. P. 3945-27, Sarajevo

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Četrtek, 17. januarja ob 18: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. Red LMS II.
Petek, 18. januarja ob 20: Bojan Cebulj: »Janko in Metka«. Red A in izven.
Nedelja, 20. januarja ob 15.30: Molière: »Tartuffe«, gostovanje v Gorisnici.

KINO

»MESTNI KINO«: Mehški film: »Mehika v pesmi«.

IZ MURSKÉ SOBOTÉ

KINO

»PARK«: Ameriški film: »Kapetan Cary«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Alan Ladd.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 17. januarja ob 20: Shakespear: »Macbeth«. Premiera Premierski abonma.
Petek, 18. januarja ob 20: N. R. Nash: »Vremetar«. Gostovanje v Radečah.
Sobota, 19. januarja ob 20: Shakespear: »Macbeth«. Red sobota.
Nedelja, 20. januarja ob 15.30: Shakespear: »Macbeth«. Red nedelja.

KINO

»UNION«: Amer. film: »Bell jorgovan«. Predstavi ob 18 in 20. — V glavni vlogi Jeanette MacDonald in Eddie Nelson.
»METROPOL«: Ruski barvni film: »Preizkušnja zvestobe«. Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

»DELAJSKI DOM«: Ital. film: »Plaža«.

IZ ŽALCA

KINO

Avstr. film: »Zdaj smo pa tam«.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima od 11 do 18. januarja: dr. Mirko Višnar Prešernova cesta. MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Nedelja, 20. januarja ob 14.30: Roussin: »Otroci prihajajo«. Ob 19.30: Roussin: »Otroci prihajajo«.

KINO

»RADIO«: Ameriški film: »Na razpotju«. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored — zadnjikrat! — v soboto premiera ruskega barvnega filma: »Pedagoški poem«. »PLAY-Z«: Jugosl. film: »Zadnji tir«. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored — zadnjikrat! v soboto ameriški film: »Na razpotju«.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Četrtek, 17. januarja ob 16: Sofoklej: »Kralj Edip«. Red C in izven.
Petek, 18. januarja ob 20: Literarni večer mladih — prireja Kranjsko akademsko društvo. Izven. Vstopnina 30 in 50 din.
Nedelja, 20. januarja ob 18: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženik«. Izven in za podeljele.

KINO

»STORZIC«: Ital. barvni film: »Teodor«. Predstava ob 15, 18 in 20. — V glavni vlogi Glana Maria Canale.

2 BLEDA

KINO

Ameriški film: »Klic divjine«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Clark Gable, Loretta Young, Jack Oakie in Frank Conroy.

IZ DOMŽAL

KINO

Italijanski film: »Villa Borghese«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Gerard Philipe.

IZ NOVEGA MESTA

KINO

»KRKA«: Švedski film: »Samo mati«.

DROBNI OGLASI

ZA POMOČ V GOSPODINSTVU nudim stanovanje starejši ženski. — Naslov v upravi L.P. 133
PRDAJA OŠNOVNIH SREDSTEV
Gospodarska organizacija Titovi zavodi Litostroj v Ljubljani proda na podlagi čl. 49 in 50 Uredbe o gospodarstvu z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ št. 52-53) 3 paralelne prireme. — Predmeti bodo naprodaj prvenstveno gospodarskim organizacijam ter skladno z odredbo o pogostih in namenu prodaje osnovnih sredstev (Uradni list FLRJ št. 51-54) tudi fizičnim osebam in zasebnim pravnim osebam, in to v 15-dnevnem roku brezupne ponudbe gospodarskim organizacijam. Prodaja bo neposredno s sklenitvijo pisne pogodbe.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Cinemascope film

»CARMEN JONES«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Dorothy Dandridge in Hary Belafonte. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »UNION«: Ital. barvni film: »Dekle z reke«. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Sofia Loren. Filmske novosti iz tujine št. 1.
KINO »SLOGA«: Amer. film: »Na morščev sledi«. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Dane Clark in Virginia Mayo. Ob 10 matineja istega filma.
KINO »VIC«: Mehški film: »Mladi Jurec«. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Maria Elena Marques in Domingo Soler. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo v kinu »Sloga« pa od 9 dalje.

KINO »SOGA«: Amer. film: »Dva tedna ljubezni«. Predstava ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.
MLALDINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja ameriški film: »Lile«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15.
KINO »LITOSTROJ«: Ital. film: »O. K. Neron«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »ŠIŠKA« KINO »TRIGLAV«

Italijanski film

Italijanski film

»PLAŠČ«

»PLAŠČ«

V glavni vlogi R. Rascel in Samson. Predstava ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

RAZNAŠALKE

za raznašanje časopisa za Šiško, Bežigrad, Jarše in Šmartinsko cesto — sprejme takoj

UPRAVA »LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA«
Ljubljana, Kopitarjeva 4/L

KOMANDA SKOPSKE ARMIJSKE OBLASTI

ULICA »ORCE NIKOLOV« 12

bo imela

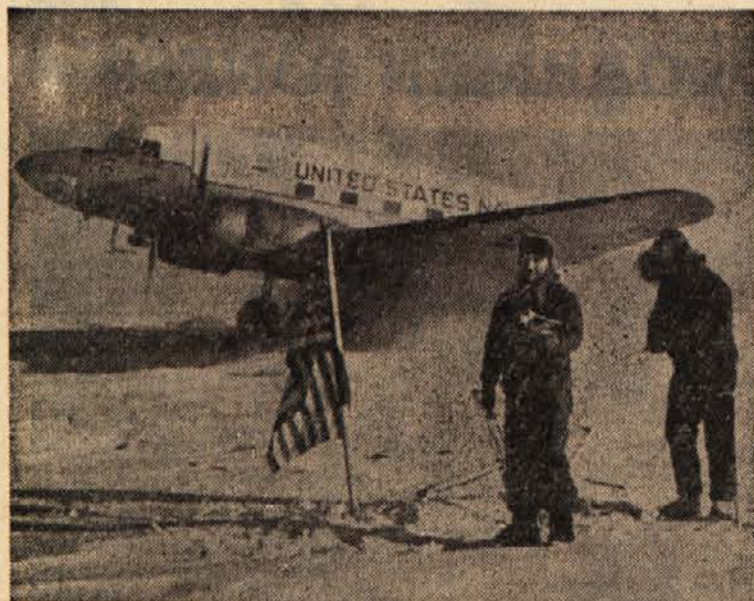
javno ustno LICITACIJO

Dne 6. februarja 1957 od 8. ure dalje za nabavo:

- marmelade, džema in kuhanega paradiznika za 13.000.000 din
- mesnih konserv — govejega golaža za 19.000.000 din
- podplatov in blanka za 30.000.000 din
- mila za pranje in britje za 21.563.000 din
- gumijastih škornjev za 1.000.000 din
- peterokrakih zvezd za 1.200.000 din
- vezalk za čevlje za 1.800.000 din
- volnenih bolniških nogavic za 1.544.000 din
- smuči za 4.750.000 din
- razne opreme za telesno kulturo za 9.000.000 din

Dne 7. februarja 1957 za nabavo:

- podkvic za vojaške čevlje za 3.020.000 din
- čevljarskih žebeljev (šunegli) za 2.286.000 din
- različnih gumbov in sponk za obleke za 2.350.000 din
- lesenih žebeljev št. 9 in 12 za 415.000 din
- žebeljev za podkvice za 1.705.000 din
- čevljarskega in sedlarskega fonala za 1.243.000 din
- sukanca SMB in belega za 4.268.000 din
- osi za vozove za 450.000 din
- platna za podlogo za 4.400.000 din
- pestišč za vozove in dvokolice za 3.885.000 din
- kapje in tulceve za vozove za 600.000 din
- vretenškega ol

STRAH na Japonskem

zaradi dolgega zatišja po katastrofalnem potresu leta 1923

Japonski strokovnjaki proučijo možnost za napovedi potresov. Vsi največji potresi, ki so v minulosti opustošili razsežna področja na Pacifiku, so se sprožili brez kakršnega koli poprejšnjega »opomina«. Čeprav od časa strahovitega potresa, ki je popolnoma porušil Jokohamo leta 1923, ni bilo podobnih katastrof, to razmeroma dolgo zatišje že samo po sebi vznemirja prebivalstvo. Doslej namreč ni zanesljive metode za napovedovanje potresov, čeprav je mogoče, da bodo poskušali, ki so zdaj v teku, odkriti in odprti nove možnosti.

Štirje močni potresi, med njimi dva jakosti 4, dva pa 3, so doleteli v letu 1956 področje Tokia. Na Japonskem delijo potrese po

jakosti na šest, ne pa na dvanajst stopenj, kakor to določa mednarodni standard. Po japonskem standardu povzroča potres jakosti 4 razpoke v zidovih. Japonski seizmologi iz vseh krajev te dežele čedalje pogostejše postavljajo vprašanje: ali ti potresi napovedujejo večji potres?

Profesor seizmologije na tokijski univerzi dr. Takahuro Hagivara je na to vprašanje odgovoril takole: »Nedvomno je, čeprav ne popolnoma zanesljivo, da v naslednjih sto letih ne bo tako hudega potresa, kakršen je bil leta 1923. Mogoče pa je, da pride vsak trenutek do potresa, ki bi mogel povzročiti veliko gmožno škodo in zahtevati številne človeške žrtve.«

Precizni potresomeri, ki so postavljeni na številnih krajih v okolici Tokia, zabeležijo povprečno pet do šest potresov vsak dan, vendar so ti potresi tako slabotni, da jih večina ljudi sploh ne občuti. V prvih desetih mesecih leta 1956 pa so prebivalci Tokia zaznali 35 potresov, medtem ko je leta 1955 to število znašalo 49, predlani pa 52. Med katastrofalnim potresom leta 1923, ko je izgubilo življenje 143.000 ljudi, je bilo 600 močnih, 180 zelo močnih in 35 najmočnejših potresnih sunkov.

Hkrati je dr. Hagivara pojasnil, da ni nujno, da bi morali velike potrese napovedovati pogosti manjši. Ti pridejo nenadoma, čeprav se je v nekaterih primerih vrsta manjših spremenila v hud potres. Veliki potresi z epicentrom v zemeljski notranjosti pod Pacifikom sproščajo energijo, 10.000-krat močnejšo od tiste, ki se sprošča pri eksploziji atomske bombe! Ti veliki potresi se dogajajo na istem mestu v presledkih

100 do 200 let, zato ni mogoče pričakovati, da bo kak sodobnik hudega potresa leta 1923 še doživel kaj podobnega. Nihče pa ne more napovedati, ali ne bo potres s kakšnim drugim epicentrom zajel tokijskega področja.

Japonski seizmologi sedaj proučujejo spremembe glede nagibov zemljišča na petih določenih točkah. Če bodo rezultati teh proučevanj obetali vsaj nekaj, se bodo

pozneje lotili točnejših in obsežnejših proučevanj. Po izjavi dr. Hagivare bi moralo biti takšno proučevanje usmerjeno v globino 100 do 200 m pod zemljo. Strokovnjaki, ki se zdaj ukvarjajo s temi deli, so prej sklepali na temelju statističnih podatkov za napovedovanje ognjeniških izbruhov; pokazalo se je, da so bile njihove napovedi točne v 90 odstotkih primerov.

V Zahodni Nemčiji se na veliko pripravljajo na karnevalske dni, ki so se začeli pravzaprav že z Novim letom, vrhunec pa bodo dosegli v pustnih dneh. Med drugim imajo običaj, da na raznih zabavnih prireditvah podeljujejo svojevrstna odlikovanja, ki jih izdeluje za »velike in majhne norce« neko mehanično podjetje v Münchenu.

Prepričljiva reklama

Neko ameriško podjetje, ki izdeluje slikarske barve, je napisalo na pokrov škatle z barvami naslednjo prepričljivo navodilo za uporabo: »Iztisnite iz tube malo barve, zatem pomočite vanjo čopič in jo prenesite na platno! Rafael, Rembrandt, Van Dyck in drugi znameniti slikarski mojstri so delali na popolnoma enak način!«

Razprtija zaradi »Vener iz kamene dobe«

Strokovnjaki za arheologijo, etnologijo in umetnostno zgodovino si še vedno prizadevajo rešiti skrivnost miniaturnih ženskih kipcev, ki so jih našli na različnih področjih Francije, Avstrije, Italije in Sibirije. Kakor je znano, so tem kipecem nadeli ime »Vener iz kamene dobe«. Znanstveniki so prepričani, da so te figurice nastale v mlajši kameni dobi, torej nekako 100.000 let pred našim časom. V razlagah se strokovnjaki nagibajo k mnenju, da nikakor ne gre za enoten izvor teh kipcev, marveč za podoben način pojmovanja ženskega kulta tedanjih ljudi, katerih najpomembnejši simboli so bili prav ti kipci.

»Ali bomo res leteli čez črne Afriko? Veste, žepne baterije nimam s seboj.«

»Lani sem dobil same kravate, letos pa — poglejte!«

»Mož hoče zares trdo kuhana jajca.«

»Dragi poslušalci, zdaj je na vrsti predavanje znanega naravoslovca Nötzlja pod naslovom »Kaj sem se naučil od ptic?«

Drobne ZANIMIVOSTI

MEDVEDI S KARAVANK POD ZASČITO DRŽAVE

Koroška deželna vlada je odločila, da medvedov, ki prihajajo kdaj na kdaž iz planine iz Jugoslavije na Koroško, ne smejo ubijati. Lovsko združenje je sklenilo pogodbo z zavarovalnico, ki bo poravnala vso škodo, nastalo zaradi medvedov. Na temelju te pogodbe je deželna vlada tudi izdala odločbo o prepovedi ubijanja medvedov. Medvedi s karavank so postali zadnja leta koroška turistična privlačnost.

V TANKU NA SESTANEK

Ameriškega vojaka Walterja Browna je ameriško vojaško sodišče v Mannheimu pred kratkim obsodilo na dve leti zapora, ker se je iz vojašnice odpeljal s tankom 10 km nalež v vas, kjer živi njegovo dekle. Na sodišču se je zagovarjal, da je dokletu napovedal sestanek, ki bi ga bil zanimal, ker ni imel avtomobila.

30 MILIJONOV ODKUPNINE

Bogati sicilski kmet Salvatore di Cristina je dočkal novo leto v domači hiši samo zato, ker ga je družina odkupila za 30 milijonov lir od banditov, ki so ga ugrabili sredi novembra. Po naplisanem zakonih sicilskih banditov se mož v ujetništvu ni mogel pritoževati, saj so mu ugrabitelji priskrbeli celo zdravila, ker ima sladkorno bolezen. Pred enajstimi leti so Salvatore ugrabili prvič, takrat so zahtevali samo dva milijona lir odkupnine.

GOSI Z ŽELEZOM V ŽELODCIH

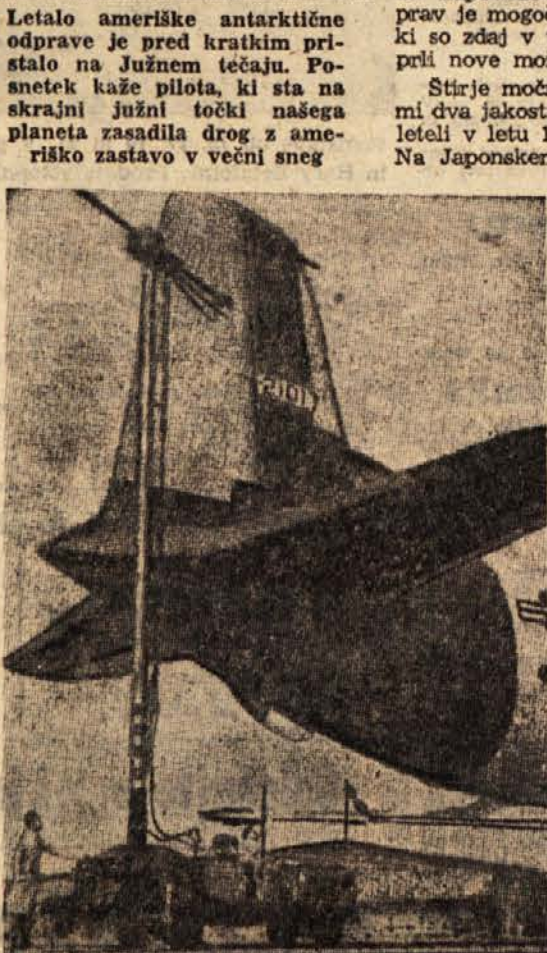
Neki nürnberški trgovec s porutino je sporeči tržni inšpekciji, da je našel v želodcih dvesto gosi, ki jih je bil kupil od nekega rejca, krompir in v njem kose železa. Zato so bile gosi sorazmerno težje. Tržna inšpekcija je prepovedala preprodajo teh gosi, proti rejcu pa so uvedli kazenski postopek.

Z osmimi bengalskimi tigri se je vrnil znani krotilec Rudolf Matthes s turneje v prezimovališče cirkusa Busch. Velike mačke bodo začele nastopati spomladi, dotlej pa se bodo morale še marsikaj naučiti. Slika kaže 12-letno tigrico Danilo pri mojstrskem skoku skozi goreči obroč.

Nebogljeni orjak

Ko bi se bil moral 30-letni Robert Hughes iz Haniballa peljati z letalom v New York, da bi sodeloval pri televizijski oddaji, se je pojavil skorajda neresljiv problem: kako bi moža spravili v letalo? Hughes je namreč najtežji človek na svetu; čeprav je visok le 185 cm, tehta nič manj kakor 246 kg. Razumljivo je, da njegove noge ne morejo vzdržati kolikšne teže, zato je Hughes obsojen na večno sedenje in ležanje. Do letališča so debeluha prepeljali v posebnem avtu, zakaj okoli pasu meri možakar okoli 290 cm, medtem ko so ga do njegovega dvojnega sedeža v letalu morali dvigniti s hidravličnim dvigalom!

Živali pred sodiščem

Še pred desetletji so živali »obešali za njihove zločine«. Zadnji pes v Evropi, ki ga je zadel takšna usoda, je »umrl na vešalih« v Delemontu v Švici. Svoje mu gospodarju in njegovemu sinu je baje pomagal pri umoru nekega človeka. Sodišče je vse tri spoznalo za krive, le da sta oče in sin dobila dosmrtno ječo, pesu pa so prisodili vešala. In to se je zgodilo pred pol stoletja, l. 1906!

V srednjem veku so sodne razprave proti živalim sodile v dve široki kategoriji. Posebna sodišča so izrekala smrtno obsodbo le nad domačimi živalmi. Čeprav so bile vse obsodbe v takih primerih praviloma smrtno, so v Rusiji konec 17. stoletja nekega kosa obsodili na pregnanstvo v Sibiriji. Poglavitna krivda, zaradi katere so obsojali živali, so bili umori ljudi.

»Zločini« živali, ki ljudje nad njimi niso imeli neposrednega nadzorstva, so pomenili težavnejše probleme. Zato je morala obravnava vprašanja zločinov žuželk, glodalcev, plazilcev in dru-

gih škodljivcev cerkev. Sodna razprava pa so bile pogosto prav tako zapletene kakor neučinkovite. Obsodba je bila v veliki meri odvisna od tega, ali so v konkretnem primeru krte ali gosenice imele za »služabnike hudiča« ali poslance »vsemogočnega«. V prvem primeru so obtoženo živali obsodili na izgon v odročne, negostoljubne pokrajine, v drugem primeru pa so jim dovolili bivanje v posebnem delu vasi, kjer se ni bilo treba bati, da bi moge napraviti kakšno večjo škodo.

Celo koristne domače živali niso uživale nikakršnih prednosti. Ne samo, da so po odločbi sodišča včasih bila obsodila na smrt, marveč so tudi meso »zločinca« sežgali ali pokopali pod samimi vešali ali na tistem delu pokopališča, kjer so pokopavali usmrčene zločince. Resnici na ljubo: v Ghentu so v smrtni obsodbi, ki jo izrekli nad neko kravo leta 1578, ukazali njeno meso prodati in polovico denarja izročiti oškodovancu, polovico pa razdeliti med reveže.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

205 Podporočnik je skočil na dvorišče — okno je bilo vsega dva metra od tal. Na srečo na dvorišču ni bilo nikogar. Popravil si je obleko in mirno odzdravil vojaku, ki je prišel iz stavbe, in odhitel na ulico. Potem je počasi stopil v vožo. Pri izhodu ga je straža pozdravila. Podporočnik je odzdravil in se pomešal med ljudi, ki so po ozki prometni ulici hiteli po vsakdanjih opravilih.

206 Dobro uro zatem je bil plavalasi podporočnik že na varnem v skritem bunkerju sredi mesta. Štirinajst dni je preživel tam, potem so ga napravili v železničarja. Kot kurjač na lokomotivi se je odpeljal iz Ljubljane proti Dolenjski. Ko je vlak počasi sopihal v klanec med dolenjskimi gozdovi, je z lokomotive skočil umazani kurjač in izginil v gozdu, kjer so ga pričakovali...

207 Bilka je policija prepeljala v zapore. Zasliševanje se je začelo z običajnimi vprašanji: ime, stanovanje in tako dalje. Potem ga je zasliševalec vprašal: »Priznaš, da si bral literaturo?« Blisk se je napravil neumnega: »Priznam. Saj so mi v šoli rekli, da moram.« »Tako? Kakšno literaturo pa si bral?« Je vprašal kvesturir začudena obraz. »Jurčiča, Tavčarja...« Je Blisk nedolžno zavrtil oči...